

RP 234/2002 rd

Regeringens proposition till Riksdagen om ändring av sametingslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att same-
tingslagen ändras. Avsikten är att precisera
bestämmelserna om val till sametinget, för-
enkla och påskynda förfarandet för sökande
av ändring i valet och göra det möjligt att
rösta inom samernas hembygdsområde inte
bara per post utan också på valdagen, som
fastställs i lagen (röstning på valdagen). Det
föreslås vidare att sametinget skall omfattas

av tillämpningsområdet för vissa förvalt-
ningsrättsliga bestämmelser, att frågan om
vallängdens offentlighet skall regleras vid val
till sametinget och att vissa justeringar av
teknisk art görs i lagen.

Lagen avses träda i kraft så snart som möj-
ligt efter att den har antagits och blivit stad-
fäst.

INNEHÅLLSFÖRTÄCKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTÄCKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING.....	4
ALLMÄN MOTIVERING.....	4
1. Inledning.....	4
2. Nuläge	4
2.1. Lagstiftning och praxis.....	4
Val till sametinget.....	4
Upptagning i vallängden och sökande av ändring i den	5
Kandidatuppställning samt upprättande av en kandidatförteckning och sökande av ändring i den	6
Fastställande av valresultatet och förfarande för sökande av ändring i det.....	6
Vallängdens offentlighet.....	6
Tillämpning av förvaltningsrättsliga bestämmelser på sametinget	7
2.2. Bedömning av nuläget	8
Val till sametinget	8
Kandidatuppställning samt förfarande för sökande av ändring i frågor gällande valförrättningen.....	9
Tillämpning av förvaltningsrättsliga bestämmelser på sametinget	9
Vallängdens offentlighet.....	9
Valreglementet.....	10
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen.....	10
3.1. Mål	10
3.2. De viktigaste förslagen.....	10
Val till sametinget	10
Kandidatuppställning och förfarande för ändringssökande i frågor som gäller valförrättningen.....	11
Tillämpning av förvaltningsrättsliga bestämmelser på sametinget	11
Vallängdens offentlighet.....	12
Valreglementet.....	12
4. Propositionens verkningar	12
4.1. Ekonomiska verkningar	12
4.2. Verkningar i fråga om organisation och personal.....	12
4.3. Verkningar i fråga om olika medborgargrupperns ställning	12
5. Beredningen av propositionen	13
6. Andra omständigheter som inverkat på propositionen.....	13
DETALJMOTIVERING.....	14
1. Motivering till lagförslagen.....	14

2. Närmare bestämmelser och föreskrifter.....	18
3. Ikraftträdande.....	18
om ändring av sametingslagen	19
BILAGA.....	27
PARALLELLTEXT	27
om ändring av sametingslagen	27

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

I samband med revideringen av de grundläggande fri- och rättigheterna infördes ett nytt 3 mom. i 14 § regeringsformen år 1995, enligt vilket samerna såsom urfolk samt zigenarna och andra grupper har rätt att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur.

I regeringsformen togs samma år in också en ny 51 a § (973/1995), som föreskriver att samerna såsom ett urfolk skall, enligt vad som stadgas i lag, tillförsäkras kulturell autonomi inom sitt hembygdsområde i ärenden som angår deras språk och kultur. Närmare bestämmelser om genomförandet av den kulturella autonomi ingår i sättingslagen (974/1995). Enligt 1 § skall samerna genom val som förrättas bland dem välja ett sätting för skötseln av ärenden som hör till den kulturella autonomi. Sättingen verkar inom justitieministeriets förvaltningsområde.

Med samernas hembygdsområde avses Enontekiö, Enare och Utsjoki kommuner samt renbeteslaget Lapin paliskuntas område i Sodankylä kommun.

Regeringsformens 14 och 51 a § flyttades sakligt oförändrade över till den nya grundlagen. Formuleringen av 17 § 3 mom. grundlagen, som gäller skydd för samernas språk och kultur, motsvarar 14 § 3 mom. regeringsformen, men 121 § 4 mom., som gäller genomförande av skyddet, avviker från formuleringen av 51 a § regeringsformen. I bestämmelsen i grundlagen föreskrivs att samerna har språklig och kulturell autonomi inom sitt hembygdsområde enligt vad som bestäms i lag.

Det första sättingsvalet enligt sättingslagen hölls på hösten 1999. Frågan om tolkningen av vilka personer som omfattas av definitionen på same fick sin lösning i samband med valet i och med den rättspraxis som uppstod då högsta förvaltningsdomstolen avgjorde besvären som anförts över beslut om upptagning i vallängden. (HFD 22.9.1999 T 3181 och andra avgöranden med samma innehåll). Samtidigt stod det klart att det nuvarande förfarandet vid rättelseyrkanden och ändringssökande innehåller alltför många olika faser.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning och praxis

Val till sättingen

Valet till sättingen regleras i 4 kap. i lagen. Valet förrättas per post vart fjärde år under en period på fyra veckor som börjar på måndagen den första hela veckan i september. En valnämnd som tillsätts av sättingen anordnar valet i enlighet med sättingslagen, och ett valreglemente. Till exempel frågan om kandidatuppställning vilar helt på bestämmelserna i valreglementet.

Valreglementet upprättas av valnämnden. Sättingen godkänner reglementet vid sitt sammanträde. Därefter fastställs reglementet av justitieministeriet.

Eftersom sättingslagen inte innehåller några bestämmelser om delgivning av beslut som fattas vid valnämndens möten, sättingens styrelsesammanträden eller sättingens sammanträden och inte heller om offentligheten hos vallängden som utgör grund för valet till sättingen, har de allmänna lagarna om frågor av detta slag i tillämpliga delar ansetts gälla också valen till sättingen. Sådana lagar är lagen om delgivning i förvaltningsärenden (232/1966), den tidigare lagen om allmänna handlingars offentlighet (83/1951, nedan handlingsoffentlighetslagen) och personuppgiftslagen (523/1999). Tillämpningen av förvaltningsrättsliga bestämmelser på sättingen behandlas närmare nedan.

Bestämmelserna om val till sättingen skrevs ursprungligen utifrån tanken att vallängden och kandidatförteckningen, som utgör grund för valförrättningen, skall ha vunnit laga kraft i god tid före valförrättningen. Då endast röstberättigade same kan delta i valfunktionerna, får det inte råda några som helst tvivel om rösträtten för någon som deltar i kandidatuppställningen eller för en kandidat som ger sitt samtycke enligt 22 § i lagen. Då besvärsubudet ströks ur 26 § 2 mom. i förslaget till samelag i propositionen (RP 248/1994 rd) och 41 § preciserades, blev situationen en annan.

Upptagning i vallängden och sökande av ändring i den

Valnämnden upprättar en vallängd över de röstberättigade i ett sametingsval utifrån den föregående vallängden och uppgifter i befolkningsdatasystemet. Rösträtt i val till sametinget har varje same enligt definitionen i 3 § i lagen som har fyllt 18 år före valårets början, är finsk medborgare eller utländsk medborgare med hemkommun i Finland under de två år som närmast föregår valåret.

I vallängden skall på begäran tas in röstberättigade samer som utelämnats ur den. Den som så yrkar och den som avlidit skall strykas ur vallängden.

När vallängden upprättas behandlar valnämnden de ansökningar om upptagning i vallängden som de mottagit, dvs. beslutar vem som skall betraktas som en sådan röstberättigad same som avses i lagen. Inför valet 1999 tog valnämnden emot ca 1 100 sådana ansökningar inom utsatt tid (före den 31 januari 1999).

Sökandet av ändring i frågor som gäller upptagning i vallängden inleds när den tid då vallängden skall finnas framlagd har löpt ut. Vallängden läggs fram så att det från det tiden för framläggande gått ut återstår minst fyra månader fram till valet.

Den som anser att han obehörigen har utelämnats ur vallängden eller att en anteckning om honom i vallängden är felaktig kan skriftligen yrka rättelse hos valnämnden inom 14 dagar från det att tiden för framläggande av vallängden har löpt ut (26 § 1 mom.; rättelseyrkande 1). Den som är missnöjd med valnämndens beslut kan inom den tid som bestäms i valreglementet (ungefär två veckor) föra sitt rättelseyrkande till sametingets styrelse för avgörande (26 § 2 mom.; rättelseyrkande 2). I ett beslut av sametingets styrelse kan enligt 41 § ändring sökas genom besvär hos sametinget (besvär 1) och i ett beslut av sametingets styrelse kan ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen (besvär 2). Då bestämmelserna i den nuvarande förvaltningsprocesslagen (586/1996) tillämpas på ändringssökandet skall den besvärstid på 30 dagar som anges i 22 § tillämpas på båda besvären. Besvärstiden börjar löpa när besvären delfåtts.

Enligt motiveringsdelen i propositionen om förvaltningsprocesslagen (RP 217/1995 rd, s. 20 och 26) är förvaltningsprocessen den del av myndighetsverksamheten genom vilken ett beslut fattat inom ramen för förvaltningsförfarandet besvärsvägen föreläggs en lagfäst besvärinstans. Rättelseyrkanden däremot gäller rätten för en myndighet som har fattat ett beslut att själv rätta fel som den begått. Förfarandet vid rättelseyrkanden omfattas därigenom inte av förvaltningsprocesslagen.

Förvaltningsförfarandet regleras i lagen om förvaltningsförfarande (598/1982). Med förvaltningsförfarande avses handläggningen av ett förvaltningärende vid en myndighet, dock inte förvaltningslagskipning (1 §).

I 23–25 § lagen om förvaltningsförfarande ingår bestämmelser om innehållet i förvaltningsmyndigheternas beslut, utfärdande av anvisningar om rättelse av beslut och delgivning av beslut. Delgivningen verkställs enligt särskilda föreskrifter.

I lagen om delgivning i förvaltningsärenden finns bestämmelser om verkställighet av delgivningen. Lagen är en allmän lag och iakttagas om inget annat bestäms i någon annan lag.

Enligt 8 § skall delgivningen verkställas genom postens förmedling med anlitande av förfarandet med mottagningsbevis bl.a. i fall där beslutet som skall delges är sådant att mottagaren kan söka ändring i det inom en viss tid från det han fått del av beslutet eller att någon annan tidsfrist som påverkar mottagarens rätt än tiden för ändringssökande börjar löpa från beslutets delfående.

Det flerfasiga förfarandet för rättelseyrkande och ändringssökande och de långa besvärstiderna ledde vid 1999 års val till att sametinget kunde avgöra de närmare 700 besvär som anfördes över upptagningar i vallängden först vid sitt sammanträde den 12–14 juli 1999, och högsta förvaltningsdomstolen kunde först i slutet av september avgöra de 656 besvär som i slutet av augusti anfördes över sametingets beslut. De första besluten utfärdades den 22 september 1999 (HFD 22.9.1999 T 3181 m.fl.), medan valet till sametinget började den 6 september 1999.

Kandidatuppställning samt upprättande av en kandidatförteckning och sökande av ändring i den

Enligt 27 § sametingslagen meddelas i valreglementet närmare föreskrifter om hur en kandidat skall ställas upp vid val till sametinget och om kandidatförteckningen.

Valreglementet för 1999 års val föreskriver att en kandidat i valet till sametinget kan ställas upp av minst tre röstberättigade samer genom att en på behörigt sätt ifylld och underskriven blankett lämnas till valnämnden senast den dag som anges i valreglementet. De som ställt upp kandidaten bildar en valmansförening, som bland sig utser ett ombud och ett vice ombud.

I valreglementet bestäms vidare att varje röstberättigad får delta i uppställningen av en enda kandidat. Om en röstberättigad hör till två eller flera valmansföreningar, skall valnämnden stryka den röstberättigade ur alla. Bestämmelsen motsvarar 119 § 3 mom. vallagen (714/1998).

Valnämnden behandlar kandidaternas valbarhet, fattar beslut om den och upprättar en förteckning enligt 27 § i lagen över valbara kandidater på det sätt som anges i valreglementet.

Inga begränsningar i rätten att söka ändring i vallängdens beslut om fastställande av kandidatförteckningen ingår i sametingslagen. Enligt 41 § kan ändring sökas i beslut genom besvär hos sametinget och vidare hos högsta förvaltningsdomstolen. Besvärstiden är i båda fallen 30 dagar från delfäendet av beslutet. Kandidatuppställningen måste följaktligen göras i så god tid att förfarandet för sökande av ändring i den kan slutföras innan valförrättningen inleds.

Vid 1999 års val ledde detta till att valnämnden blev tvungen att fastställa kandidatförteckningen redan i början av förfarandet för ändringssökande, dvs. genast efter det sametingets styrelse hade avgjort de rättelseyrkanden i fråga om upptagningar i vallängden som hade lämnats till den (ovannämnt rättelseyrkande 2).

Fastställande av valresultatet och förfarande för sökande av ändring i det

Valnämnden fastställer resultatet av valet till sametinget på den tredje dagen efter att rösträkningen inletts. Resultatet meddelas omedelbart justitieministeriet för förordnande av ledamöterna och ersättarna i sametinget.

En röstberättigad som anser att valnämndens beslut om fastställande av valresultatet eller någon åtgärd i anslutning till det strider mot sametingslagen eller valreglementet, kan framställa ett rättelseyrkande hos sametinget inom 14 dagar från det att valnämnden har fastställt valresultatet. Eftersom lagen inte begränsar rätten att söka ändring i ett ovan avsett beslut av sametinget, kan besvär över det anföras hos högsta förvaltningsdomstolen.

Enligt 10 § sametingslagen utser statsrådet på basis av valresultatet ledamöterna och ersättarna i sametinget, beviljar på begäran avsked från uppdraget och förordnar på basis av nämnda valresultat en ny ledamot respektive ersättare i stället för den som under valperioden har upphört att vara ledamot eller ersättare.

Om ett beslut eller en åtgärd av valnämnden i anslutning till fastställandet av valresultatet har stridit mot sametingslagen eller valreglementet och detta har inverkat på valresultatet, skall valresultatet rättas och statsrådet vid behov förordna ledamöterna och ersättarna i sametinget på basis av det rättade valresultatet (40 § 3 mom.). I lagen finns inga bestämmelser för den händelse att valresultatet inte är möjligt att rätta.

Vallängdens offentlighet

Lagstiftningen om samernas kulturella autonomi trädde i kraft i början av 1996. Sametingets första sammansättning bestämdes enligt övergångsstadgandena i sametingslagen utifrån resultatet av det sista valet till delegationen för sameärenden, som föregick sametinget.

I samband med det sista lagfästa valet till delegationen för sameärenden på hösten 1995 blev frågan om vallängdens offentlighet i valet aktuell genom att en person bosatt inom samernas hembygdsområde hade bett om en kopia av vallängden av delegationen för sameärenden.

Delegationen för sameärenden ansåg att vallängden var en sådan förteckning över personuppgifter som beskriver etniskt ursprung som avsågs i den då gällande personuppgiftslagen (471/1987). Eftersom sådana uppgifter är känsliga uppgifter som enligt personregisterlagen och den då gällande handlingsoffentlighetslagen inte i regel fick lämnas ut åt utomstående, kunde den som begärt uppgifter ur vallängden endast få de uppgifter som gällde honom själv.

I december 1995 konstaterade högsta förvaltningsdomstolen i sitt beslut (HFD 1995 A 10) med anledning av besvären som hade anförts att förteckningen över röstberättigade vid valet till delegationen för sameärenden var en offentlig handling enligt handlingsoffentlighetslagen och att var och en hade rätt att få uppgifter ur den på det sätt som bestäms i lagen. En vallängd upprättad med hjälp av automatisk databehandling var dock samtidigt också ett i personregisterlagen avsett personregister ur vilket uppgifter fick lämnas ut i form av massutlämnande endast om den registrerade har gett sitt samtycke eller datasekretessnämnden sitt tillstånd eller om utlämnandet av uppgifterna sker i enlighet med någon annan lag eller förordning. Eftersom förordningen om delegationen för sameärenden, som var en i 2 § handlingsoffentlighetslagen avsedd myndighet, inte innehöll några bestämmelser om massutlämnande av personuppgifter ur vallängden för valet till sametinget, ansåg högsta domstolen att förutsättningarna enligt handlingsoffentlighetslagen om utlämnande av personuppgifter inte uppfylldes och ändrade därför inte resultatet av delegationens beslut.

När beslutet hade utfärdats kunde vallängden som utgjorde grund för beslutet tas del av i högsta förvaltningsdomstolens registratorkontor. Utdrag ur vallängden utfärdades inte och anteckningar fick inte göras om innehållet i den för att inte förbudet mot massutlämnande skulle överträdas.

Delegationen för sameärenden var ett statsförvaltningsorgan som kunde jämföras med en permanent kommitté. Trots att samedingslagen har utarbetats utifrån förordningen om delegationen för sameärenden (988/1990), betonas samedingets autonoma karaktär i förhållande till staten i motiveringsavsnittet i propositionen om lagen (t.ex. s. 16 och 20). Eftersom samedinget till följd av sin särpräglade autonoma karaktär inte kunde, och inte kan, betraktas som en statlig myndighet eller som en del av statsförvaltningen, kompletterades lagen i vissa avseenden redan innan den trädde i kraft (lag 1725/1995; RP 190/1995 rd).

Det första valet till sametinget enligt samedingslagen hölls i september 1999, då handlingsoffentlighetslagen ännu var i kraft. Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, som upphävde handlingsoffentlighetslagen, trädde i kraft efter valet, dvs. den 1 december 1999. Däremot hade den personregisterlag som var i kraft vid valet till delegationen för sameärenden upphävts genom den nya personuppgiftslagen, som trädde i kraft den 1 juni 1999.

Bestämmelserna i samedingslagen om vallängderna vid val och framläggning av dem bygger på motsvarande bestämmelser i förordningen om delegationen för sameärenden. Eftersom inget nytt hade bestämts om vallängdernas offentlighet sedan valet 1995, förfor valnämnden vid valet 1999 i detta hänseende i enlighet med högsta förvaltningsdomstolens ovannämnda beslut (offentlig handling) och vad som ovan anförts om beslutets verkställighet (inga anteckningar).

Vallängden skall vara framlagd under den tid som föregår förfarandet för rättelseyrkande (25 §) och under hela den tid valet pågår (28 §).

Tillämpning av förvaltningsrättsliga bestämmelser på sametinget

När samedingslagen stiftades var målet att alla bestämmelser om administrationen av statsförvaltningen som sådana skulle vara tillämpliga också på sametinget. Men på grund av samedingets särpräglade självstyrelsenatur omfattar t.ex. inte det lagstadgade tillämpningsområdet för lagen om förvalt-

ningsförfarande (598/1982) sametinget, eftersom det inte är en sådan myndighet eller anstalt eller ett sådant organ som avses i 3 § 1 mom. Sametinget har tagit detta i beaktande i sin arbetsordning, fastställd med stöd av 43 § sametingslagen. I arbetsordningens 65 § sägs att bestämmelserna i lagen om förvaltningsförfarande i tillämpliga delar gäller också sametingets förvaltningsförfarande.

I motiveringen till propositionen (RP 30/1998 rd) om lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) framhålls att endast den valnämnd som sametinget tillsätter med uppgift att ombesörja valet till sametinget kan betraktas som ett i 4 § 8 punkten lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet avsett organ, dvs. som ett organ som kan omfattas av lagen. ”Eftersom tillämpningen av bestämmelserna om myndighetshandlingars offentlighet på sametinget och dess organ enligt den föreslagna lagen skulle förbli oklar, är avsikten att inta en uttrycklig bestämmelse i sametingslagen om tillämpning av offentlighetslagstiftningen. Ett förslag om detta skall ingå i en proposition som särskilt avses avlåtas med förslag om ändring av sametingslagen.” I motiveringen hänvisas till ett förslag till ändring av sametingslagen som då bereddes på justitieministeriet men som sedan aldrig överlämnades. Frågan om tillämpning av lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet på sametinget är sålunda fortfarande öppen.

Regeringen lämnade den 24 maj 2002 en proposition till riksdagen med förslag till förvaltningslag och till lag om ändring av förvaltningsprocesslagen (RP 72/2002 rd). I propositionen föreslås att en förvaltningslag skall stiftas som skall träda i kraft den 1 januari 2004. Genom lagen skall lagen om förvaltningsförfarande, lagen om översändande av handlingar (74/1954) och lagen om delgivning i förvaltningsärenden upphävas.

2.2. Bedömning av nuläget

Val till sametinget

Under de senaste åren har så många postkontor dragits in inom samernas hembygdsområde att det nu finns endast ett fast kontor inom hela området, nämligen i Ivalo. På and-

ra ställen sker postutdelningen via ombudsposter och postbusslinjer.

Valen till sametinget förrättas uteslutande med anlitande av posten och det minskade antalet postkontor och omorganiseringen av postfunktionerna har därför haft återverkningar också på förrättandet av valen. Vid valet 1999 visste väljarna inom samernas hembygdsområde inte var de skulle avhämta valhandlingarna som skickats till dem som rekommenderade försändelser. I den nya situationen var det även oklart för många väljare hur de skulle förfara med de handlingar de fått. En del av dem avhämtade aldrig sina handlingar och flera undrade om det var möjligt att returnera handlingarna direkt till valnämndens byrå.

Bestämmelserna om val till sametinget har utarbetats utifrån bestämmelserna om allmänna val, dock så att möjligheten att rösta på en särskild valdag (röstning på valdagen) saknas. Orsaken till att man i tiderna gick in för röstning per post var sannolikt den att rösträtten i sameval inte är begränsad enbart till samer som är bosatta inom samernas hembygdsområde.

För att lindra de olägenheter som nu vidlår valen har sametinget föreslagit att de valhandlingar som skickas per post till de röstberättigade också skall kunna lämnas direkt till valnämndens byrå och att röstning på valdagen skall införas inom samernas hembygdsområde. Möjligheten att rösta på valdagen skulle ge valförrättningen högre status.

Enligt 21 § sametingslagen har varje i bestämmelsen avsedd same rösträtt vid val till sametinget om han har fyllt 18 år före valårets ingång. De som fyller 18 år under tiden mellan valårets ingång och valförrättningen kan sålunda inte delta i valet till sametinget, trots att de under denna mellantid har rätt att delta i både statliga och kommunala val.

I kommunallagens (365/1995) 26 §, som gäller rösträtt vid kommunalval, krävs inte längre att medborgare i något annat EU-land och isländska och norska medborgare skall ha varit oavbrutet bosatta i Finland under två år för att de skall få delta i kommunalvalet, utan hemkommun i Finland räcker. Med hänsyn till att bestämmelserna om val till sametinget utgår från bestämmelserna om allmänna val, torde också kravet på två års oavbru-

tet boende i Finland för röstberättigade samer som är utländska medborgare kan frångås.

Kandidatuppställning samt förfarande för sökande av ändring i frågor gällande valförrättningen

Det komplicerade förfarandet för att söka ändring i beslut om upptagning i vallängden vid val till sametinget är i sin nuvarande form både tungt och tidskrävande. Förfarandet med mottagningsbevis vid delgivning av besluten leder till att besvärstiden börjar vid olika tidpunkt för varje ändringssökande och att den med undantag av det första rättelseyrkandet till valnämnden likaså kan sluta vid olika tidpunkter. Detta innebär att sametingets styrelse och sametinget i praktiken måste vara redo att sammanträda tills alla besvärstider har gått ut.

Då besvär dessutom kan anföras över valnämndens beslut om fastställande av kandidatförteckningen enligt ett separat förfarande bör förberedelserna inför valet inledas i ett så tidigt skede att förfarandena både för att söka ändring i upptagningen i vallängden och i fastställandet av kandidatförteckningen hinner slutföras efter varandra innan valförrättningen inleds. I annat fall kan två överlappande besvärsförfaranden som påverkar varandra pågå samtidigt och att jämka ihop dem på lämpligt sätt kan vara omöjligt.

Uppställningen av kandidater vid val till sametinget regleras uteslutande av bestämmelser i valreglementet. Kandidatuppställningen är emellertid en åtgärd av central betydelse i valförrättningen och till den hänför sig även rättigheter och skyldigheter för enskilda individer. Enligt 80 § grundlagen skall bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter utfärdas genom lag. Detta innebär i praktiken att bestämmelser om uppställning av kandidater vid val till sametinget bör utfärdas i lag.

Som ett missförhållande kan också betraktas det faktum att lagen helt saknar bestämmelser om vad som händer om nyval måste förrättas på grund av procedurfel.

Tillämpning av förvaltningsrättsliga bestämmelser på sametinget

Enligt 21 § grundlagen tryggas garantierna för god förvaltning genom lag.

Bestämmelser om garantierna för god förvaltning ingår i lagen om förvaltningsförfarande. För närvarande är tillämpningen av den på sametingets verksamhet helt beroende av arbetsordningen som sametinget fastställt. I 18 § 2 mom. sametingslagen ingår visserligen en hänvisning till lagen om förvaltningsförfarande, men den gäller endast jäv för ledamöterna i sametinget och organ som det tillsatt. Till exempel bestämmelser om jäv för sametingets tjänstemän saknas i lagen. Sametinget har dock i detta avseende iakttagit bestämmelserna i lagen om förvaltningsförfarande.

Vad lagen om offentlighet i myndigheters verksamhet beträffar påpekades ovan att dess tillämpning på sametinget är oklar. Eftersom sametinget till sin karaktär är en offentlighetsjuridisk person som dessutom genom lag kan ges större beslutanderätt i frågor som gäller dess verksamhetsområde (5 §), kan det anses motiverat att tillämpa grundläggande förvaltningsrättsliga bestämmelser på sametingets verksamhet.

Vallängdens offentlighet

Sametingets vallängd är en förteckning över de röstberättigade samer som motsvarar definitionen av same och som har meddelat valnämnden att de vill utöva sin rösträtt enligt sametingslagen. I vallängden antecknas den röstberättigades namn, personbeteckning och adress. Vallängden är sålunda också ett personregister enligt personuppgiftslagen.

De uppgifter om de röstberättigade som antecknas i vallängden är inte i sig sådana känsliga uppgifter som avses i personuppgiftslagen, men de avslöjar de antecknade personernas etniska ursprung, och detta är en känslig uppgift enligt lagen. Enligt 11 § avses med känsliga uppgifter bl.a. personuppgifter som beskriver eller vilkas syfte är att beskriva ras eller etniskt ursprung. Sådana uppgifter är det förbjudet att behandla. Med

behandling av personuppgifter avses i lagen insamling, registrering, organisering, användning, utlämnande, lagring m.m. av personuppgifter (3 § 2 punkten).

Det finns dock undantag från förbudet mot att behandla känsliga uppgifter. Förbudet utgör inget hinder mot sådan behandling av uppgifter som regleras i lag eller som förordas av en uppgift som direkt har ålagts den registeransvarige i lag (12 § 2 mom. 5 punkten). Upprättandet av en vallängd är en uppgift som enligt lag hör till valnämnden.

Enligt 10 § grundlagen är vars och ens privatliv, heder och hemfrid är tryggade. Momentet innehåller ett lagförbehåll enligt vilket närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. I 12 § föreskrivs att handlingar och upptagningar som innehas av myndigheterna är offentliga, om inte offentligheten av tvingande skäl har begränsats genom lag.

Vallängden vid val till sametinget skall läggas fram såsom i sametingslagen anges. På den grunden är vallängden en offentlig handling. Om sametinget införlivas med tillämpningsområdet för lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, såsom avsikten är, blir 16 §, som gäller hur en offentlig handling skall lämnas ut, tillämplig även på vallängden. Enligt 3 mom. i bestämmelsen får, om inte något annat särskilt bestäms i lag, personuppgifter ur en myndighets personregister lämnas ut i form av en kopia eller utskrift eller i elektronisk form endast om mottagaren enligt bestämmelserna om skydd för personuppgifter har rätt att registrera och använda sådana personuppgifter. Då bestämmelsen kan leda till situationer där frågan om i vilken mån och till vem uppgifter ur vallängden får lämnas ut kan tolkas på olika sätt, är det skär att avgöra frågan på lagnivå.

Valreglementet

En stor del av förfarandet som skall iakttas vid val till sametinget regleras enligt bestämmelserna i valreglementet fastställt genom ett administrativt beslut från justitieministeriet. Arrangemanget motsvarar inte 80 § i den nya grundlagen, som föreskriver att bestämmelser om grunderna för individens rät-

tigheter och skyldigheter skall utfärdas genom lag och bestämmelser om detaljer i anslutning till dem genom förordning utfärdad av republikens president, statsrådet och ministerierna med stöd av bemyndigandet i lagen.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1. Mål

Propositionen avser framför allt att förenkla och påskynda förfarandet för sökande av ändring i anslutning till val till sametinget, precisera bestämmelserna om valförrättningen och möjliggöra röstning på valdagen inom samernas hembygdsområde. Den avser vidare att inbegripa sametinget i tillämpningsområdet för de förvaltningsrättsliga bestämmelserna på lagnivå och reglera frågan om vallängdens offentlighet vid val till sametinget.

3.2. De viktigaste förslagen

Val till sametinget

Vallängden vid 1999 års val upptog 5 121 röstberättigade samer. Det totala antalet samer i Finland är enligt de uppgifter som sametinget samlat in 7 500, av vilka 3840 är bosatta inom samernas hembygdsområde.

Röstningen per post vid valen till sametinget kan inte frångås, eftersom en betydande del av de röstberättigade samerna bor utanför samernas hembygdsområde. Olägenheterna i anslutning till valförrättningen inom samernas hembygdsområde föreslås dock bli reducerade genom att valhandlingarna som skickas med rekommenderad post till de röstberättigade också skall kunna återlämnas direkt till valnämndens byrå eller till valnämndens verksamhetsställen i kommunerna inom samernas hembygdsområde. Dessutom skall enligt förslaget möjligheten att rösta på valdagen inom samernas hembygdsområde tas in i lagen. Röstning på valdagen skulle höja valens status.

Röstning på valdagen kan inte genomföras i hela landet. Orsaken till att man gått in för att ordna sådan röstning endast inom samer-

nas hembygdsområde är att sametinget till sin natur är ett regionalt organ med kulturell självstyrelse. Dess ledamöter, som utsetts genom val, är på några undantag när valda inom samernas hembygdsområde. Det skall enligt förslaget dock inte vara obligatoriskt att ordna röstning på valdagen, utan valnämnden skall fatta beslut i saken.

Röstningen på valdagen genomförs med iakttagande i tillämpliga delar av principerna för allmänna val. I praktiken innebär detta att endast röstberättigade som är bosatta i en kommun inom samernas hembygdsområde får delta i röstningen på valdagen. Röstningen äger rum i den kommun som var den röstberättigades hemkommun enligt lagen om hemkommun vid den tidpunkt då vallängden för valet i fråga upprättades. Ett sådant förfarande behövs för att garantera att ingen röstar två gånger på valdagen.

Eftersom valhandlingarna kan returneras per post eller genom att lämnas in till valnämndens byrå eller verksamhetsställen har ett röstningsställe per kommun ansetts tillräckligt inom samernas hembygdsområde.

Rösträkningen koncentreras till ett enda ställe. Härigenom garanteras att ingen utövar sin rösträtt mer än en gång. Om det visar sig att någon har röstat både på valdagen och per post, lämnas röstningen per post obeaktad.

Bestämmelserna om rösträttsålder och oavbruten boendetid för röstberättigade utländska medborgare föreslås bli ändrade för att motsvara principerna som iakttas vid allmänna val.

Kandidatuppställning och förfarande för ändringssökande i frågor som gäller valförrättningen

Förfarandet vid yrkande på rättelse och sökande av ändring i fråga om upptagning i vallängden föreslås bli enklare och snabbare. Rättelseyrkandet, såsom tidigare i två steg, föreslås bli det enda förfarande för sökande av ändring som tillämpas inom sametinget. Det första rättelseyrkandet framställs hos valnämnden. Den som är missnöjd med valnämndens beslut kan förelägga sametingets styrelse ett rättelseyrkande. Ändring i beslut av sametingets styrelse får sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen i stäl-

let för som tidigare hos sametinget. Samtidigt föreslås en kortare besvärstid.

Förfarandet för sökande av ändring i fastställandet av valresultatet föreslås bli ändrat så att ett rättelseyrkande framställs hos sametingets styrelse, inte längre hos sametinget. Sametingets styrelse blir härigenom det enda organ utom valnämnden som inom sametinget behandlar rättelseyrkanden gällande valförrättningen. Ändring i beslut av sametingets styrelse får sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen.

I lagen skall enligt förslaget samtidigt tas in procedurbestämmelser för det fall att valresultatet inte kan rättas på grund av procedurfel. Nyval skall då förrättas. Vid det nya valet används samma lagakraftvunna vallängd och kandidatförteckning som vid det upphävda valet, om inte något annat bestäms med avseende på någondera.

Uppställningen av kandidater vid sametingsval och upprättandet av en kandidatförteckning skall regleras i lag. En kandidat i sametingsvalet kan ställas upp av minst tre röstberättigade samer, som bildar en valmansförening. Varje röstberättigad får delta i uppställandet av en enda kandidat.

Endast röstberättigade samer får delta i kandidatuppställningen. Lagakraftvunna beslut om frågorna kring rösträtten bör därför vara fattade innan kandidatuppställningen sker. Då tillräcklig tid måste anslås för förfarandet för sökande av ändring i frågor gällande rösträtten, bör kandidatuppställningen utföras så sent som möjligt, dvs. i praktiken t.ex. en månad innan valförrättningen inleds.

En lagakraftvunnen kandidatförteckning är en absolut förutsättning för att val skall kunna förrättas. Det föreslås därför att ändring inte får sökas särskilt i valnämndens beslut om upprättande av kandidatförteckningen. Besvärsförbudet är dock inte slutgiltigt, ändring kan sökas i beslutet i samband med förfarandet för sökande av ändring i fastställandet av valresultatet. Förslaget motsvarar förfarandet vid allmänna val.

Tillämpning av förvaltningsrättsliga bestämmelser på sametinget

Enligt förslaget skall också sametinget om-

fattas av det lagstadgade tillämpningsområdet för de grundläggande förvaltningsrättsliga bestämmelserna, såsom lagen om förvaltningsförfarande och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet med de undantag som anges i denna lag.

Vallängdens offentlighet

Sametinget är en genom lag inrättad offentlighetsrättslig juridisk person, där ledamöterna i det högsta beslutande organet, sametinget, utses genom offentlighetsrättsliga val. Av denna anledning måste vallängden vid val till sametinget vara åtminstone delvis offentlig. Efter som vallängden dock också är en handling som anger det etniska ursprunget för dem som antecknats där, måste frågan om vallängdens offentlighet avgöras med beaktande och sammanjämkande på lagnivå av principerna i 10 och 12 § grundlagen.

Enligt förslaget skall frågan om vallängdens offentlighet vid val till sametinget och utlämnande av uppgifter ur dem lösas så att vallängden och handlingar förbundna med upprättandet av den är offentliga endast under den tid som föregår förfarandet för rättelseyrkande (25 §). Under den tiden hänför sig till vallängden rättsverkningar som kan leda till att ett förfarande för rättelseyrkande och besvär inleds.

Enligt 28 § sametingslagen skall valnämnden hålla de slutliga vallängderna framlagda på det sätt som valreglementet föreskriver under den tid valet pågår. Eftersom inga rättsverkningar hänför sig till denna framläggning, föreslås det att framläggningen av vallängden under valet frångås.

Om sametinget inbegrips i tillämpningsområdet för lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, såsom avsikten är, blir 16 §, som gäller hur en offentlig handling skall lämnas ut, tillämplig även på vallängden. Enligt 3 mom. i bestämmelsen får, om inte något annat särskilt bestäms i lag, personuppgifter ur en myndighets personregister lämnas ut i form av en kopia eller utskrift eller i elektronisk form endast om mottagaren enligt bestämmelserna om skydd för personuppgif-

ter har rätt att registrera och använda sådana personuppgifter.

Den etniska karaktären hos personuppgifterna i vallängden kan anses vara ett i 12 § grundlagen avsett tvingande skäl för att begränsa utlämnandet av dessa uppgifter. Av denna anledning och för att minska möjligheten till olika tolkningar av bestämmelsen i föregående stycke föreslås det att en framlagd vallängd inte får lämnas ut för kopiering eller fotografering och att kopior av den inte får ges ut.

Förslaget gällande vallängdens offentlighet och utlämnande av uppgifter motsvarar även sametingets syn på saken.

Valreglementet

Bestämmelserna om valreglementet föreslås bli upphävda. Frågor i anknytning till valförrättningen skall i regel regleras i lag och detaljer i fråga om valförrättningen genom förordning från justitieministeriet.

4. Propositionens verkningar

4.1. Ekonomiska verkningar

Kostnaderna för sametingsvalen har betalats under moment 25.70.21 (Valutgifter). Kostnaderna för 1999 års val uppgick till sammanlagt 2 000 000 mark (336 376 euro). Propositionen har sannolikt inga större ekonomiska verkningar även om röstning på valdagen införs.

4.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

Propositionen har inga nämnvärda verkningar i fråga om organisation och personal.

4.3. Verkningar i fråga om olika medborgargrupperns ställning

Propositionen gäller precisering av bestämmelserna om val till sametinget. Propositionen har inga verkningar för olika medborgargrupperns ställning.

5. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som ett tjänsteuppdrag på justitieministeriet utifrån sametingets förslag. Beredningen har genomförts i nära samarbete med sametinget med beaktande av förhandlingsplikten enligt 9 § samlagslagen.

Utlåtanden om propositionen har inte begärts, eftersom den inte påverkar andra myndigheters ställning.

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionen

En proposition med förslag till förvaltningslag och till lag om ändring av förvaltningsprocesslagen har lämnats till riksdagen. Genom den föreslagna förvaltningslagen upphävs lagen om förvaltningsförfarande, lagen om översändande av handlingar och lagen om delgivning i förvaltningsärenden, som alla enligt 4 a § i lagförslaget i denna proposition skall vara tillämpliga också på sametinget och dess organ.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslagen

1 §. *Lagens syfte.* Formuleringen av paragrafen föreslås bli justerad för att motsvara 17 § 3 mom. grundlagen, där samernas ställning som urfolk garanteras, och 121 § 4 mom. enligt vilken samerna inom sitt hembygdsområde har språklig och kulturell autonomi enligt vad som bestäms i lag. Den föreslagna ändringen är sålunda enbart lagstiftningsteknisk och den påverkar inte innehållet i den nuvarande lagstiftningen.

4 a §. *Tillämpning av förvaltningsrättsliga författningar.* Det föreslås att i lagen tas in en bestämmelse enligt vilken på sametinget och dess organ tillämpas allmänna förvaltningsrättsliga bestämmelser, såsom lagen om förvaltningsförfarande, lagen om delgivning i förvaltningsärenden, lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, personuppgiftslagen och arkivlagen (831/1994), om inte något annat bestäms i denna lag.

5 §. *Allmän behörighet.* I bestämmelsen om sametingets allmänna behörighet föreslås ett nytt 3 mom. enligt vilket sametinget fastställer en arbetsordning för sin verksamhet. Bestämmelsen ingår för närvarande i 43 § 2 mom. som föreslås bli upphävt.

13 §. *Sametingets styrelse.* Mandatperioden för ledamöterna i sametinget går ut den sista dagen det fjärde kalenderåret. Eftersom sametingets styrelse skall bestå av ledamöter i sametinget går också mandatperioden för sametingets styrelse ut vid samma tidpunkt. Efter ett valår är sametinget sålunda i praktiken utan behörig förvaltning till dess att sametinget har sammanträtt i ny sammansättning och bland sig valt en ny styrelse för tinget. Av denna anledning föreslås att de som är ordförande, vice ordförande eller medlem i styrelsen under valåret fortsätter sitt uppdrag tills en ny styrelse har utsetts för sametinget efter valet.

15 §. *Delegering.* I paragrafen räknas upp de ärenden i vilka delegering av sametingets beslutanderätt inte är möjlig. I förslaget beaktas överföringen av behandlingen av rättelseyrkanden enligt 40 § sametingslagen till

sametingets styrelse.

18 §. *Handläggningen av ärenden.* Teknisk ändring. Numret på författningssamlingen är struket i 2 mom., eftersom den lag som avses i momentet nämns redan i den nya 4 a §.

18 b §. *Räkenskapsärenden och bokslut.* För sametingets bokföring och bokslut gäller, utöver vad som bestäms i sametingslagen, i tillämpliga delar också vad som bestäms i bokföringslagen (1336/1997). Bokföringslagens 3 kap. 6 §, som gäller tiden för upprättande av bokslut, har ändrats genom en lag som trädde i kraft den 31 december 2001 (629/2001) och bokslut skall numera upprättas inom fyra månader efter räkenskapsperiodens utgång i stället för inom tre som tidigare. Det föreslås att 18 b § 5 mom. som gäller tidpunkten för fastställande av sametingets bokslut ändras i enlighet med detta.

20 §. *Valkrets och valnämnd.* Bestämmelsens 2 mom. har justerats till följd av att valreglementet frångåtts.

21 §. *Rösträtt.* Rösträttsåldern vid val till sametinget föreslås bli preciserad så den motsvarar rösträttsåldern vid allmänna val.

Valen till sametinget förrättas under en period på fyra veckor som börjar på måndagen den första hela veckan i september. I 3 § lagen om beräkning av laga tid (150/1930) anges att tid, som är bestämd i veckor, månader eller år efter angiven dag, slutar på den dag i den avsedda veckan eller månaden, som till benämning eller ordningsnummer motsvarar sagda dag. Den sista dagen för förrättningen av sametingsval är sålunda måndagen den vecka då rösträkningen inleds.

Vid kommunalval krävs inte längre att medborgare i något annat EU-land och isländska och norska medborgare skall ha varit oavbrutet bosatta i Finland under två år för att få delta i kommunalvalet, utan hemkommun i Finland räcker. Med hänsyn till att bestämmelserna om val till sametinget utgår från bestämmelserna om allmänna val, föreslås att kravet på en två års oavbruten boendeperiod i Finland skall frångås. En röstberättigad som är utländsk medborgare bör dock ha hemkommun i Finland vid den tid-

punkt då vallängden upprättas. I praktiken innebär den föreslagna ändringen att också samer som är medborgare i något annat än ett EU-land eller Norge eller Island och som har hemkommun i Finland kan ha rösträtt i val till sametinget.

22 §. *Valbarhet*. Bestämmelsen föreslås bli justerad för att motsvara terminologin i lagen om förmyndarverksamhet (422/1999).

22 a §. *Inledande av valet*. Enligt valreglementet skall valets inledning kungöras offentligt. Motsvarande bestämmelse föreslås bli intagen i lagen.

23 §. *Vallängd*. Uppgifter om en persons hemort behövs för röstning på valdagen, om valnämnden beslutar sig för att ordna sådan röstning inom samernas hembygdsområde. Hemkommunen och adressen får dock inte antecknas i vallängden, om dessa uppgifter skall sekretessbeläggas med stöd av 24 § 1 mom. 31 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Uppgifter om en persons hemkommun och boningsort där skall sekretessbeläggas om personen har begärt att de skall hållas hemliga och har grundad anledning att misstänka att hans eller hennes egen eller familjens hälsa eller säkerhet kan komma att hotas. I sådana situationer kan magistraten med stöd av 25 § 4 mom. (527/1999) befolkningsdatalagen (507/1993) förordna att uppgifterna inte får lämnas ut till andra än myndigheterna.

23 a §. *Upprättande av vallängd*. Bestämmelser motsvarande dem som ingår i gällande 23 § 3 och 4 mom. föreslås bli överflyttade till 23 a § 1 mom. I bestämmelsen skall samtidigt anges inom vilken tid en framställning om upptagning i vallängden och en anmälan om strykning ur vallängden skall göras. Frågan regleras nu i valreglementet.

Formuleringen av gällande 23 § 2 mom., som gäller valnämndens rätt att på eget initiativ komplettera vallängden på basis av den befolkningsundersökning som Nordiska samerådets Finlandssektion lät utföra 1962 eller någon annan motsvarande uppgift strider mot definitionen av same i 3 §. Momentet föreslås bli slopat.

I 3 mom. i den föreslagna 23 a § ges valnämnden rätt att i samband med upprättandet av vallängden på eget initiativ beakta sådana barn till dem som är upptagna i vallängden

som sedan föregående val uppnått rösträttsåldern och sådana barn som före den tidpunkt som anges i 21 § kommer att uppnå rösträttsåldern. Eftersom endast den som själv anhåller om saken kan upptas i vallängden (subjektiv förutsättning), kan dessa barn tas upp i vallängden först när de skriftligen meddelat valnämnden att de anser sig vara samer enligt definitionen i denna lag. Valnämnden skickar en förfrågan om saken till dessa personer när den har fått de uppgifter den behöver för att kunna upprätta vallängden från Befolkningsregistercentralen.

Enligt förslaget skall i lagen även tas in bestämmelser om när vallängden senast skall fastställas.

23 b §. *Vallängdsuppgifternas ändamålsbundenhet*. Uppgifterna i vallängden bör i princip endast användas för det ändamål för vilket de har samlats in, dvs. för förrättande av val till sametinget. Då vallängden dock är den enda tillförlitliga förteckningen över samer, bör sametingets styrelse, som bevakar samernas intressen och rättigheter, ha rätt att använda uppgifter ur den för vetenskaplig forskning och statistikföring och lämna ut uppgifter för motsvarande ändamål med iakttagande av bestämmelserna i 28 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

24 §. *Meddelande på kort och beslut*. Enligt förslaget skall hänvisningen till valreglementet strykas i 1 mom. Samtidigt skall ett nytt 3 mom. införas gällande tidpunkten då ett eventuellt avvisande beslut skall meddelas.

25 §. *Framläggande av vallängd*. Tidpunkten då vallängden skall läggas fram föreslås bli tidigarelagd med en månad. Härigenom fås mera tid för förfarandet för sökande av ändring i upptagningen i vallängden. Tiden under vilken vallängden skall vara framlagd (10 vardagar/tre timmar per dag) motsvarar nu gällande bestämmelse och nuvarande valpraxis (bestämmelsen i valreglementet).

25 a §. *Vallängdens offentlighet*. Vallängden och handlingar förbundna med upprättandet av den är offentliga endast under den tid som anges i föregående paragraf. Var och en har rätt att ta del av vallängden under den tid den är framlagd, men utlämnandet av uppgifter ur den och ur handlingar förbundna med upprättandet av den begränsas med hän-

syn till uppgifternas etniska karaktär. Uppgifter om en persons etniska ursprung är känsliga uppgifter enligt personuppgiftslagen och får registreras, lämnas ut eller annars behandlas endast i särskilda situationer angivna i lagen.

Vallängden är en handling som kan jämföras med en myndighets personregister, ur vilket myndigheten enligt 16 § 3 mom. lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet får lämna ut uppgifter i form av en kopia endast om mottagaren enligt personuppgiftslagstiftningen har rätt att behandla sådana uppgifter. Med behandling av personuppgifter avses i personuppgiftslagen (3 §) bland annat insamling, registrering, organisering, användning, lagring, ändring och samkörning av sådana uppgifter. Eftersom rätten att behandla uppgifter om etniskt ursprung är begränsad i lag, är det lämpligt att kopior inte ges ut av vallängden och att vallängden inte lämnas ut för kopiering. Motsvarande principer följs även i fråga om de handlingar som utgör grund för vallängden. Syftet med bestämmelsen är inte att inskränka en parts rätt till information. För klarhetens skull tas bestämmelser om denna rätt in i föreliggande 25 a § 2 mom. Sekretessplikten hindrar alltså inte att uppgifter ur vallängden lämnas ut till den som behöver dem för att utreda sin rösträtt. Bestämmelsen hänför sig till definitionen av same och är avsedd för sådana situationer som avses i 3 § 3 mom., där en person inte någon annanstans kan få tillförlitliga uppgifter om någonda av hans föräldrar är antecknad som röstberättigad vid val till delegationen för sameärenden eller sametinget. I praktiken krävs en specificerad begäran med angivande av vilket val till delegationen för sameärenden eller vilket sametingsval frågan gäller. I begäran skall även anges personuppgifter om sökandens föräldrar och hans eller hennes hemort vid tiden för valet i fråga.

26 §. *Yrkande att vallängden skall rättas.* Som internt ändringsförfarande inom sametinget används förfarandet med rättelseyrkande, som sametingets behöriga organ (valnämnden, styrelsen) kan utnyttja för att rätta eventuella fel de gjort då de upprättat vallängden.

26 a §. *Självrättelse.* Med självrättelse av-

ses fel av teknisk art som inträffat vid upprättandet av vallängden och som är så uppenbara att valnämnden kan rätta dem på eget initiativ.

26 b §. *Besvär hos högsta förvaltningsdomstolen.* Förfarandet för att anföra besvär över upprättandet av vallängden har förenklats genom att besvär över beslut av sameetingets styrelse anföras direkt till högsta förvaltningsdomstolen i stället för som tidigare till sametinget. För att besvärsförfarandet skall bli snabbare föreslås också att besvärstiden förkortas till 14 dagar. Förvaltningsprocesslagen är en allmän lag som tillåter att andra lagar har avvikande bestämmelser t.ex. om besvärstiden.

26 c §. *Vallängdens laga kraft.* För klarhetens skull föreslås att också bestämmelser om vallängdens laga kraft och sättet att göra rättelser i den tas in i lagen.

26 d §. *Röstning på grund av domstolsbeslut.* Röstning på grund av domstolsbeslut får fortgå tills rösträkningen har inletts.

27 §. *Kandidatuppställning.* Paragrafen innehåller grundläggande bestämmelser om kandidatuppställning, vilka motsvarar bestämmelserna i det valreglemente som tillämpades vid tidigare val. Förbudet mot att delta i uppställningen av flera än en kandidat motsvarar 119 § 3 mom. vallagen.

27 a §. *Kandidatförteckning.* Enligt förslaget skall bestämmelser om upprättandet av en kandidatförteckning och uppgifterna i den skrivas in i lagen. En ovillkorlig förutsättning för att ett val skall kunna förrättas är en lagkraftvunnen kandidatförteckning så att väljarna kan vara säkra på vilka kandidaterna i valet är. Av denna anledning föreslås att ändring inte får sökas särskilt i det valnämndsbeslut som avses i bestämmelsen. Besvärsförbudet är dock inte slutgiltigt, utan den röstberättigade kan förelägga sametingets styrelse frågan i form av ett yrkande på rättelse i fastställdhet av valresultatet.

28 §. *Valförrättningen.* I 28 §, som gäller valförrättningen, föreslås preciseringar till följd av röstningen på valdagen. Valet förrättas fortfarande under en period om fyra veckor som börjar på måndagen den första hela veckan i september. Mot slutet av valet skall dock också röstning på valdagen vara möjlig. Det är dock inte obligatoriskt att ord-

na sådan röstning. Valnämnden fattar beslut i saken efter prövning.

Vallängdens offentlighet har tidigare (den nya 25 a §) föreslagits bli begränsad så att längden endast är offentlig under den tid som anges i 25 § i lagförslaget. Då framläggningen av kandidatförteckningen å sin sida regleras i 27 §, är 2 mom. i den nuvarande 28 § onödigt.

Valförrättningen inleds också i fortsättningen med att valhandlingarna sänds till de röstberättigade i enlighet med 29 §. Själva röstningen kan ske antingen genom att valhandlingarna sänds tillbaka till valnämnden per post (30 §), genom att väljaren personligen lämnar dem till valnämndens verksamhetsställen inom samernas hembygdsområde (31 §) eller genom att väljaren deltar i röstningen på valdagen (31 a §).

31 a–31 h §. *Röstning på valdagen.* Grundläggande bestämmelser om röstningen på valdagen har tagits in i paragraferna. Eftersom röstning per post torde kunna betraktas som den primära röstningsformen, finns det bara ett röstningsställe per kommun inom samernas hembygdsområde (31 a §).

Röstningen på valdagen genomförs i enlighet med samma principer som följs vid allmänna val och den röstberättigade får rösta endast i den kommun inom samernas hembygdsområde som i vallängden är antecknad som hans hemkommun. Härigenom kan man försäkra sig om att ingen röstar flera gånger på valdag.

På varje röstningsställe finns ett utdrag ur vallängden som enbart anger de röstberättigade i kommunen i fråga (*vallängd för röstningsområde*).

Rösträkningen koncentreras till ett enda ställe. Härigenom garanteras att ingen utövar sin rösträtt mer än en gång. Om det visar sig att någon har röstat både på valdagen och per post, lämnas röstningen per post obeaktad (35 § nytt 3 mom.).

På varje röstningsställe finns en valurna, som förseglats med valnämndens sigill och som transporteras för rösträkning till valnämndens verksamhetsställe i Enare, där hela rösträkningen utförs.

I lagen tas även in bestämmelser om den valbestyrelse som skall tillsättas för varje röstningsställe. Valbestyrelsen ombesörjer

röstningen på valdagen på respektive röstningsställe.

33 §. *Röstning i utlandet.* Valreglementet innehåller inga särskilda bestämmelser om röstning i utlandet. I praktiken kan röstning i utlandet endast ske per post. Eftersom lagen innehåller noggranna bestämmelser om denna form av röstning och det inte är skäl att avvika från dem när det gäller röstberättigade som är bosatta utomlands, är bestämmelsen onödig och föreslås bli upphävd.

34 §. *Påbörjande av rösträkningen.* Hänvisningen till valreglementet föreslås bli struken i bestämmelsen och ett nytt 2 mom. som gäller rätten för valmansföreningens ombud att vara närvarande vid rösträkningen föreslås bli infört.

35 §. *Anteckning i vallängden.* Rösträkningen utförs centraliserat på ett enda ställe. Detta för att kunna vara säker på att ingen röstar två gånger. Rösträkningen inleds med att uppgifterna om alla som röstat i valet antecknas i en vallängd. Om anteckningarna i vallängden och i vallängden för röstningsområdet visar att de röstberättigade som har röstat per post eller lämnat sina valhandlingar direkt till valnämndens byrå också har röstat på valdagen, beaktas endast den röst som avgetts på valdagen.

Samtidigt ändras 2 mom. 3 punkten så att ett öppet valkuvert inte längre utgör en grund för att lämna en röst obeaktad. Om valnämnden märker att valkuvertet är öppet, skall den tillsluta det med bevarande av valhemsligheten. Motsvarande ändring har gjorts i vallagens 63 § 2 mom. och 85 § 1 mom. (247/2002), som gäller allmänna val.

36 §. *Gruppering av röstsedlarna.* I 1 mom. har en precisering gjorts till följd av röstningen på valdagen. När också valkuverten från dem som röstat per post och dem som lämnat tillbaka valhandlingarna till valnämndens byrå eller verksamhetsställen finns i valurnan, öppnas alla valurnor och valkuvert.

37 a §. *Förvaring av valhandlingar.* Det föreslås att en grundläggande bestämmelse om förvaring av valhandlingar skall tas in i lagen. Saken har tidigare reglerats i valreglementet.

40 §. *Yrkande på rättelse av och besvär över valresultatet.* Yrkanden på rättelse i

fastställandet av valresultatet skall framställas hos sametingets styrelse i stället för hos sametinget. Besvär över styrelsens beslut anförs hos högsta förvaltningsdomstolen. Besvärstiden förkortas med 14 dagar. Också en bestämmelse för det fall att resultatet inte kan rättas på grund av procedurfel införs i paragrafen.

40 a §. *Nyval på grund av besvär.* Bestämmelser om förfarandet vid nyval föreslås bli intagna i lagen. Vid nyval iakttas samma vallängd och samma kandidatförteckning som vid det egentliga valet, om inte organet för rättelseyrkande eller ändringssökande förordnar något annat i något avseende. Eftersom hela landet utgör en enda valkrets vid val till sametinget, måste hela valet göras om.

40 b §. *Behörigheten hos sametingets ledamöter och organ tillsatta av sametinget.* För klarhetens skull föreslås att i lagen intas bestämmelser om behörigheten hos de samsamingsledamöter och deras ersättare samt de medlemmar i eventuella organ tillsatta av sametinget som blivit valda i det upphävda valet.

40 c §. *Närmare bestämmelser.* En full-

maktsbestämmelse föreslås enligt vilken justitieministeriet kan utfärda närmare bestämmelser om vissa detaljer i anslutning till valförrättningen. Dessa frågor har tidigare reglerats i valreglementet.

43 §. *Närmare stadganden och bestämmelser.* Paragrafens 2 mom. är onödigt, om regleringen i valreglementet frångås och bestämmelser om fastställandet av arbetsordningen för sametinget ingår i det nya 2 mom. i 5 §.

2. Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om valförrättningen kan enligt bemyndigandet i 40 c § utfärdas genom förordning från justitieministeriet.

3. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfast.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslag***Lag****om ändring av sametingslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i sametingslagen av den 17 juli 1995 (974/1995) 33 § och 43 § 2 mom.,
ändras 1 §, 15 § 2 mom., 18 § 2 mom., 18 b § 5 mom., 20 § 2 mom., 21—28 §, rubriken för
 30 §, 31 samt 34—35 §, 36 § 1 mom. och 40 §, av dessa lagrum 15 § 2 mom. och 18 b 5 mom.
 sådana de lyder i lag 1725/1995, samt
fogas till lagen en ny 4 a §, till 5 § ett nytt 3 mom., till 13 § ett nytt 2 mom., varvid det nuva-
 rande 2 mom. blir 3 mom., till lagen nya 22 a, 23 a, 23 b, 25 a, 26 a—26 d och 27 a §, till 30 §
 ett nytt 2 mom. samt till lagen nya 31 a—31 h §, 37 a § och 40 a—40 c § som följer:

1 kap.

Allmänna stadganden

1 §

Lagens syfte

Samerna såsom ett urfolk skall enligt vad som bestäms närmare i denna lag och annanstans i lag, tillförsäkras kulturell autonomi inom sitt hembygdsområde i ärenden som angår deras språk och kultur. För skötseln av ärenden som hör till den kulturella autonomin skall samerna genom val som förrättas bland dem välja ett sameting.

Sametinget verkar inom justitieministeriets förvaltningsområde.

4 a §

Tillämpning av förvaltningsrättsliga författningar

På sametinget och dess organ tillämpas lagen om förvaltningsförfarande (598/1982), lagen om delgivning i förvaltningsärenden (232/1966), lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), personuppgiftslagen (523/1999) och arkivlagen (831/1994), om inte något annat bestäms i denna lag.

5 §

Allmän behörighet

Sametinget fastställer en arbetsordning för sin verksamhet.

13 §

Sametingets styrelse

Ordföranden, de två vice ordförandena och övriga medlemmar i den styrelse som verkar under valåret fortsätter dock sitt uppdrag tills en ny styrelse har utsetts efter valet.

15 §

Delegering

Beslutanderätten enligt 1 mom. får inte delegeras i ärenden som avses i 7 §, 10 § 3 mom. 11–14 §, 18 b, 18 c eller 18 j §.

18 §

Handläggningen av ärenden

En ledamot i sametinget och i ett organ

som det tillsatt är jävig att delta i beslutsfattande som rör honom personligen eller en nära släkting som avses i 10 § 2 mom. lagen om förvaltningsförfarande eller en person som enligt nämnda moment kan likställas med nära släkting.

18 b §

Räkenskapsperiod och bokslut

Bokslutet skall föreläggas sametinget för fastställelse före utgången av juni månad respektive år.

20 §

Valkrets och valnämnd

Valet anordnas av den valnämnd som avses i 14 §.

21 §

Rösträtt

Rösträtt vid val till sametinget har varje same oberoende av boningsort, om han senast valförrättningens sista dag har fyllt 18 år och är finsk medborgare eller om han som utländsk medborgare har haft i lagen om hemkommun (201/1994) avsedd hemkommun i Finland vid den tidpunkt då begäran om upptagande i vallängden senast skall framföras.

22 §

Valbarhet

Valbar vid valet till sameting är varje röstberättigad som har samtyckt till att vara kandidat och som inte är omyndig.

22 a §

Inledande av valet

Inledandet av valet skall kungöras offentligt.

23 §

Vallängd

Valnämnden skall upprätta en vallängd över de röstberättigade på basis av vallängden för föregående val och uppgifter i befolkningsdatasystemet. I vallängden antecknas den röstberättigades namn, personbeteckning, hemkommun och adress, om hemkommunen och adressen är kända. Hemkommunen och adressen får dock inte antecknas i vallängden, om dessa uppgifter skall hållas hemliga enligt 24 § 1 mom. 31 punkten lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

De röstberättigade antecknas i vallängden i alfabetisk ordning kommunvis, om inte något annat följer av 1 mom..

23 a §

Upprättande av vallängd

I vallängden skall på begäran tas upp röstberättigade same som inte är antecknade i den. Den som är antecknad i längden skall avföras ur den efter anmälan om att han inte längre önskar finnas upptagen i den eller när han avlidit. Begäran och anmälan skall lämnas till valnämnden senast klockan 16 den 31 december året före valåret.

När vallängden upprättas kan valnämnden på eget initiativ beakta sådana barn till de röstberättigade i vallängden som sedan föregående val uppnått rösträttsåldern och sådana barn som senast den tidpunkt som anges i 21 § kommer att uppnå rösträttsåldern. Dessa personer kan dock tas upp i vallängden först efter att de skriftligen anmält till valnämnden att de betraktar sig som same enligt denna lag.

Valnämnden fastställer och undertecknar vallängden senast den sista februari under valåret.

23 b §

Vallängdsuppgifternas ändamålsbundenhet

Vallängden och uppgifterna i den får inte användas för andra ändamål än för förrättning av val till sametinget.

Sametingets styrelse har dock rätt att med iakttagande av 28 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet använda och lämna ut uppgifter ur vallängden för statistikföring och vetenskaplig forskning.

24 §

Meddelande på kort och beslut

Valnämnden uppgör för varje person som intagits i vallängden ett meddelande på kort av vilket framgår de uppgifter om den röstberättigade som intagits i vallängden, tiden då vallängden hålls framlagd, röstning vid valet samt valdagen och rätten enligt 31 a § att rösta på valdagen, om röstning på valdagen ordnas, samt valnämndens adress.

Valnämnden skall i god tid innan vallängden läggs fram sända ett meddelande på kort till samtliga röstberättigade vars adress är känd.

Ett beslut av valnämnden genom vilket den avslår en begäran om upptagning i vallängden eller lämnar den utan prövning eller avslår eller lämnar utan prövning en anmälan om att bli avförd ur vallängden skall sändas till personen i fråga i god tid innan vallängden läggs fram.

25 §

Framläggande av vallängd

Valnämnden skall lägga fram vallängden eller uppgifterna i den med undantag av personbeteckningarna så att det från det tiden för framläggande löpt ut finns en tid om minst fem månader till dess val förrättas.

Vallängden skall vara framlagd minst tre timmar om dagen under 10 på varandra följande vardagar, dock inte helgfria lördagar.

Framläggandet av vallängden skall kungöras offentligt.

25 a §

Vallängdens offentlighet

Var och en har rätt att ta del av vallängden och handlingar i anslutning till upprättandet av den under den tid vallängden är framlagd. Vallängden och handlingar i anslutning till upprättandet av den får inte lämnas ut för kopiering eller fotografering, inte heller får kopior av dem ges ut. Den som är antecknad i vallängden har dock rätt att avgiftsfritt få ett utdrag ur de uppgifter som antecknats om honom i längden. Den som har begärt att bli upptagen i vallängden har rätt att få uppgift om handlingar i anslutning till behandlingen av ärendet i enlighet med vad som bestäms i 11 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Vallängden och sådana handlingar i anslutning till upprättandet av den som innehåller uppgifter om en persons etniska ursprung skall vara sekretessbelagda vid andra tidpunkter än den som avses i 1 mom. Sekretessplikten hindrar inte att uppgifter ur vallängden lämnas ut till den som behöver dem för att reda ut sin rösträtt.

I fråga om offentligheten hos handlingar i anslutning till upprättandet av vallängden gäller i övrigt vad som bestäms i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

26 §

Yrkande att vallängden skall rättas

Den som anser att han obehörigen har utelämnats ur vallängden eller att en anteckning om honom i vallängden är felaktig kan skriftligen yrka rättelse hos valnämnden inom 14 dagar från det att tiden för framläggande löpte ut. Valnämnden skall avgöra ärendet i brådska ordning.

Den som är missnöjd med valnämndens beslut kan föra sitt rättelseyrkande till sametingets styrelse för avgörande inom 14 dagar från det han delgetts beslutet. Styrelsen skall avgöra ärendet i brådska ordning.

Om valnämndens eller sametingets styrelses beslut innebär att personen i fråga tas upp i vallängden, skall valnämnden utan dröjsmål

sända ett meddelande på kort enligt 24 § till den röstberättigade.

26 a §

Självrättelse

Om valnämnden anser att en person obehörigen har utelämnats ur vallängden eller obehörigen upptagits i den eller att en anteckning om honom i vallängden är felaktig, skall valnämnden på tjänstens vägnar införa personen i fråga i vallängden eller avföra honom ur den eller rätta den felaktiga anteckningen. Ändringarna skall göras senast två månader innan valförrättningen inleds.

När en person avförs ur vallängden skall ett skriftligt beslut om saken fattas och delges personen i fråga.

När en person införs i vallängden skall till honom utan dröjsmål sändas ett meddelande på kort enligt 24 §.

När en felaktig anteckning i vallängden rättas skall rättelsen utan dröjsmål meddelas den berörda personen, om detta inte är uppenbart onödigt.

26 b §

Besvär hos högsta förvaltningsdomstolen

Besvär över ett i 26 § avsett beslut av sametingets styrelse och ett i 26 a § avsett beslut av valnämnden får anföras av en part hos högsta förvaltningsdomstolen inom 14 dagar från den dag då parten delgetts beslutet.

I fråga om anförande av besvär gäller i övrigt vad som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Högsta domstolen skall utan dröjsmål delge den ändringssökande, sametingets styrelse och valnämnden sitt beslut. Valnämnden skall göra eventuella av beslutet föranledda ändringar i vallängden och vid behov sända ett i 24 § avsett meddelande på kort till ändringssökanden.

26 c §

Vallängdens laga kraft

Om inget yrkande på rättelse av vallängden

gjorts inom utsatt tid skall valnämnden i vallängden anteckna ett intyg om att längden har vunnit laga kraft.

Om rättelse har yrkats, skall valnämnden i vallängden anteckna eventuella rättelser på grund av beslutet. Vid rättelsen skall anges vilket beslut anteckningen grundar sig på.

Innan valförrättningen inleds skall valnämnden i vallängden anteckna ett intyg om att vallängden, rättad på det sätt som anges i 2 mom., har vunnit laga kraft. Vallängden anses ha vunnit laga kraft oberoende av att ett slutgiltigt beslut om yrkandet på rättelse av vallängden inte har utfärdats eller delgetts valnämnden innan valförrättningen inleds. Den lagakraftvunna vallängden skall vid valet iaktas oförändrad.

26 d §

Röstning på grundval av domstolsbeslut

Den som innan rösträkningen inleds visar upp högsta förvaltningsdomstolens eller på valdagen för valbestyrelsen beslut om sin rösträtt för valnämnden skall ges möjlighet att få valhandlingar och rösta.

Personen i fråga är skyldig att lämna beslutet eller en bestyrkt kopia av det till valnämnden eller valbestyrelsen för anteckning i vallängden.

27 §

Kandidatuppställning

En kandidat i val till sametinget kan ställas upp av minst tre röstberättigade samer genom att dessa till valnämnden lämnar in en på behörigt sätt ifylld och undertecknad kandidatansökan senast den 31 dagen innan valförrättningen inleds. I ansökan skall anges

1) kandidatens fullständiga namn och vid behov ett allmänt känt tilltalsnamn, personbeteckning, titel, yrke eller befattning med användning av högst två uttryck, samt hemkommun och adress, och

2) kandidatens skriftliga samtycke till att ställas upp som kandidat i valet till sametinget.

De som ställt upp en kandidat bildar en

valmansförening, som bland sig utser ett ombud och ett vice ombud.

Varje röstberättigad får delta i uppställningen av endast en kandidat. Om någon hör till två eller flera valmansföreningar, skall valnämnden stryka hans namn ur dem alla.

Valmansföreningens ombud skall ges tillfälle att komplettera eller rätta uppgifterna i ansökan senast klockan 16 den 27 dagen innan valförrättningen inleds.

27 a §

Kandidatförteckning

Valnämnden behandlar kandidatansökningarna och upprättar en kandidatförteckning över valbara kandidater senast den 21 dagen innan valförrättningen inleds. Kandidatförteckningen skall ha en övergripande rubrik, som specificerar valet, och en förteckning över kandidaterna i nummerordning med 2 som första nummer. Kandidaternas ordningsföljd i förteckningen bestäms genom lottning utförd av valnämnden.

För varje kandidat antecknas i förteckningen nummer, namn och titel, yrke eller befattning med användning av högst två uttryck, samt hemkommun. Vid sidan av eller i stället för kandidatens förnamn kan användas ett allmänt känt tilltalsnamn eller en förkortning av förnamnet. Kandidatförteckningen skall offentliggöras, sändas till valombuden och hållas framlagd under valet.

I sådana beslut av valnämnden som avses i 1 mom. får ändring inte sökas särskilt.

28 §

Valförrättningen

Val till sametinget förrättas under en period om fyra veckor som börjar på måndagen den första hela veckan i september. Valet förrättas med anlitande av posten, men kan därutöver ordnas i form av röstning på valdagen, om valnämnden så beslutar. Valet skall kunngöras offentligt.

30 §

Röstning med anlitande av posten

Valhandlingar som sänds per post skall vara valnämnden till handa innan rösträkningen inleds.

31 §

Röstning genom returnering av valhandlingarna till valnämndens byrå

De röstberättigade kan personligen returnera de valhandlingar som anges i 30 a § även till valnämndens verksamhetsställen under de två sista hela veckorna av valet. Röstningen har slutförts då den röstberättigade har fått ett kvitto på att valhandlingarna lämnats.

Valnämnden skall se till att valhandlingar som lämnats in på dess verksamhetsställen förvaras på ett sätt som tryggar valhemligheten och att de levereras säkert till valnämndens byrå i Enare innan rösträkningen inleds.

31 a §

Röstning på valdagen

Om röstning på valdagen ordnas, är söndagen den fjärde veckan av valet valdag.

Röstningen på valdagen skall förrättas samtidigt i varje kommun inom samernas hembygdsområde. I varje kommun finns ett röstningsställe.

De röstberättigade får endast rösta i den kommun inom samernas hembygdsområde som är antecknad som deras hemkommun i vallängden.

Röstningen skall ordnas så att valhemligheten bevaras.

31 b

Röstningstiden

Röstningen på valdagen börjar klockan 10 och fortgår oavbrutet till klockan 18.

Alla väljare som före klockan 18 har funnit sig för att vänta på sin tur att rösta, har rätt att rösta.

Väntrummet skall stängas klockan 18. Närvarande väljare skall före det underrättas om stängningen.

31 c §

Valbestyrelse

Valnämnden skall i god tid före valet tillsätta en valbestyrelse för varje röstningsställe i vilken skall ingå tre medlemmar och två ersättare och där den medlem som företräder kommunen i fråga i valnämnden och medlemmens ersättare är medlem och ersättare i valnämnden.

Den medlem som företräder valnämnden i valbestyrelsen är valbestyrelsens ordförande. Valbestyrelsen utser vid behov en vice ordförande bland sina medlemmar.

Valbestyrelsen är beslutför med tre medlemmar.

31 d §

Förberedande åtgärder

Valnämnden skall se till att det på röstningsstället finns

- 1) sådana valbås för röstningen som säkerställer bevarandet av valhemligheten,
- 2) behövligt antal röstsedlar och valstämpelar,
- 3) kandidatförteckningar, som anslås i valrummet, väntrummet och valbåset,
- 4) förseglingsmaterial,
- 5) ett bestyrkt utdrag ur vallängden till den del den gäller röstberättigade i kommunen i fråga (*vallängd för röstningsområde*), samt
- 6) en valurna.

31 e §

Biträde

På varje röstningsställe skall finnas närvarande ett av valnämnden utsett valbiträde, som på begäran av väljaren skall hjälpa honom att göra anteckningen på röstsedeln.

Den vars förmåga att göra röstningsanteckning är väsentligt nedsatt får vid införandet av anteckningen på röstsedeln assisteras av ett biträde som han själv utsett.

Ett biträde som avses i 1 eller 2 mom. skall vara någon som är röstberättigad i val till sametinget. Den som är kandidat i valet får inte fungera som valbiträde eller som biträde utsett av väljaren.

Biträdet är skyldigt att samvetsgrant följa väljarens anvisningar och hemlighålla vad han fått veta i samband med röstningen.

31 f §

Inledande av röstningen på valdagen

När röstningen på valdagen börjar skall valbestyrelsens ordförande visa de närvarande väljarna att valurnan är tom samt därefter tillsluta urnan med valnämndens sigill. Sedan valurnan vid röstningens början på valdagen tillslutits får den inte öppnas förrän rösträkningen i valet till sametinget börjar i enlighet med 34—36 §.

31 g §

Röstning på valdagen

Väljaren skall på röstningsstället anmäla sig för valbestyrelsen, som skall se till att väljaren inte får rösta förrän han har konstaterats vara röstberättigad.

Väljaren är skyldig att legitimera sig inför valbestyrelsen.

Väljaren skall på röstsedeln anteckna numret på den kandidat för vilken han avger sin röst. Anteckningen skall göras så tydligt att tvivelsmål inte kan uppstå om vilken kandidat som avses. Anteckningen skall göras i valbåset så att valhemligheten bevaras.

En väljare som gjort sin anteckning på röstsedeln skall lämna den hopvikt till en valbestyrelsen för stämpling. Därefter skall väljaren lägga röstsedeln i valurnan.

Valbestyrelsen antecknar i vallängden att väljaren har utövat sin rösträtt.

31 h §

Avslutande av röstningen på valdagen och valprotokollet

När röstningen på valdagen har avslutats

skall valbestyrelsen se till att den förseglade valurnan och vallängden för röstningsområdet i vilken röstningsanteckningarna gjorts transporteras till valnämndens byrå i Enare på ett sätt som säkerställer valhemligheten. Valnämnden skall se till att valurnan och vallängden för röstningsområdet förvaras på ett säkert ställe till dess att rösträkningen inleddes.

Valbestyrelsen skall vidare se till att ett protokoll förs över röstningen på valdagen och att däri antecknas

- 1) dagen och klockslaget då röstningen på valdagen började och förklarades avslutad,
- 2) närvarande medlemmar och ersättare i valbestyrelsen,
- 3) valbiträdena och de biträden som väljaren själv utsett samt
- 4) antalet väljare.

34 §

Påbörjande av rösträkningen

Valnämnden skall påbörja rösträkningen klockan 18 måndagen efter valförrättningen. De ytterkuvert som inkommit efter att rösträkningen påbörjats skall öppnade lämnas obeaktade. Vid förrättningen skall protokoll föras.

Valmansföreningens ombud eller vice ombud skall ha rätt att vara närvarande vid rösträkningen.

35 §

Anteckning i vallängden

Rösträkningen påbörjas så att följebreven öppnas och alla de som röstat i enlighet med bestämmelserna i 30 och 31 § antecknas i vallängden enligt följebrevet.

En röst skall lämnas obeaktad, om

- 1) den som röstat inte har antecknats som röstberättigad i vallängden eller om det framkommer att han avlidit innan valförrättningen inleddes,
- 2) följebrevet är så bristfälligt att det inte klart framgår vem som har röstat eller om
- 3) en obehörig anteckning om väljaren eller kandidaten har gjorts på ytterkuvertet.

En röst som avgetts vid en annan tidpunkt än på valdagen skall lämnas obeaktad också i det fall att anteckningarna i vallängden för röstningsområdet visar att väljaren har röstat på valdagen,

Sedan samtliga väljare har antecknats i vallängden och de ytterkuvert jämte följebrev som lämnats utan beaktande har avskilts från dem som godkänts skall de godkända valkuverten läggas öppnade i valurnan.

36 §

Gruppering av röstsedlarna

När samtliga godkända valkuvert finns i valurnan öppnas alla valurnor och valkuverten.

37 a §

Förvaring av valhandlingarna

Kandidatförteckningen, röstsedlarna och vallängden med anteckningar om vilka som röstat och annat material som använts vid valet skall förvaras på det sätt som bestäms särskilt.

40 §

Yrkande på rättelse av och besvär över valresultatet

En röstberättigad som anser att valnämndens beslut om fastställande av valresultatet eller någon annan åtgärd i samband med valförrättningen står i strid med denna lag får framställa ett rättelseyrkande hos sametingets styrelse inom 14 dagar från det att valnämnden fastställde valresultatet.

Sametingets styrelse skall behandla rättelseyrkandet i brådskande ordning och senast före utgången av valåret.

I ett beslut av sametingets styrelse får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen inom 14 dagar från det att styrelsens beslut har delgetts den berörda

personen. Vid ändringssökande iakttas i övrigt vad som bestäms i förvaltningsprocesslagen.

Om ett beslut eller en åtgärd av valnämnden som nämns i 1 mom. har stridit mot denna lag och detta har inverkat på valresultatet, skall valresultatet rättas och statsrådet vid behov förordna ledamöterna och ersättarna i sametinget på basis av det rättade valresultatet.

Om valresultatet inte kan rättas skall nyval utlysas.

40 a §

Nyval på grund av besvär

Samma valnämnd som ombesörjde det upphävda valet skall om möjligt ombesörja nyvalet. Vid nyvalet används samma laga-kraftvunna vallängd och kandidatförteckning som vid det upphävda valet, om inte same-tingets styrelse eller högsta förvaltningsdomstolen föreskriver något annat. Vid förrättningen av nyvalet gäller i övrigt i tillämpliga delar vad som bestäms om det egentliga valet.

Nyvalet förrättas under den kalendermånad som börjar två hela kalendermånader efter det i 1 mom. nämnda beslutet har utfärdats. Valförrättningen inleds genom att de valhandlingar som nämns i 29 § sänds till de röstberättigade.

Resultatet av nyvalet skall utan dröjsmål meddelas justitieministeriet.

40 b §

Behörighet för sametingets ledamöter och organ som tillsatts av sametinget

De ledamöter och ersättare i sametinget som blivit valda i det upphävda valet kvarstår i sina uppgifter tills resultatet av nyvalet har fastställts och statsrådet på basis av resultatet förordnat ledamöterna i sametinget till sina uppgifter. Vad som ovan bestäms gäller även medlemmarna i organ som tillsatts av same-tinget.

40 c §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av justitieministeriet kan närmare bestämmelser utfärdas om

- 1) kungörelser i samband med valet,
- 2) ansökningar om upptagande i vallängden och avförande ur vallängden samt utredningar som skall medfölja ansökan,
- 3) framläggning av vallängden,
- 4) publicering och framläggning av kandidatförteckningen,
- 5) röstsedlarna samt
- 6) förvaringen av valhandlingar.

Denna lag träder i kraft den _____ 200 .
Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 1 november 2002

Republikens President

TARJA HALONEN

Minister *Kimmo Sasi*

*Bilaga
Parallelltext*

Lag

om ändring av sametingslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i sametingslagen av den 17 juli 1995 (974/1995) 33 § och 43 § 2 mom.,
ändras 1 §, 15 § 2 mom., 18 § 2 mom., 18 b § 5 mom., 20 § 2 mom., 21—28 §, rubriken för
 30 §, 31 samt 34—35 §, 36 § 1 mom. och 40 §, av dessa lagrum 15 § 2 mom. och 18 b 5 mom.
 sådana de lyder i lag 1725/1995, samt
fogas till lagen en ny 4 a §, till 5 § ett nytt 3 mom., till 13 § ett nytt 2 mom., varvid det nuva-
 rande 2 mom. blir 3 mom., till lagen nya 22 a, 23 a, 23 b, 25 a, 26 a—26 d och 27 a §, till 30 §
 ett nytt 2 mom. samt till lagen nya 31 a—31 h §, 37 a § och 40 a—40 c § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

Allmänna stadganden

1 §

Lagens syfte

Samerna såsom ett urfolk skall, enligt vad som stadgas närmare i denna lag, tillförsäkras kulturell autonomi i ärenden som angår deras språk och kultur. För skötseln av ärenden som hör till den kulturella autonomin skall samerna genom val som förrättas bland dem välja ett sameting. Sametinget verkar inom justitieministeriets förvaltningsområde.

1 §

Lagens syfte

Samerna såsom ett urfolk skall enligt vad som bestäms närmare i denna lag och annanstans i lag, tillförsäkras kulturell autonomi inom sitt hembygdsområde i ärenden som angår deras språk och kultur. För skötseln av ärenden som hör till den kulturella autonomin skall samerna genom val som förrättas bland dem välja ett sameting.

Sametinget verkar inom justitieministeriets förvaltningsområde.

4 a §

Tillämpning av förvaltningsrättsliga författningar

På sametinget och dess organ tillämpas lagen om förvaltningsförfarande (598/1982), lagen om delgivning i förvaltningsärenden (232/1966), lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), personuppgiftslagen (523/1999)

och arkivlagen (831/1994), om inte något annat bestäms i denna lag.

5 §

Allmän behörighet

Sametinget fastställer en arbetsordning för sin verksamhet.

13 §

Sametingets styrelse

Ordföranden, de två vice ordförandena och övriga medlemmar i den styrelse som verkar under valåret fortsätter dock sitt uppdrag tills en ny styrelse har utsetts efter valet.

15 §

Delegering

Beslutanderätten enligt 1 mom. får inte delegeras i ärenden som avses i 7 §, 10 § 3 mom., 11-14 §§, 18 b, 18 c och 18 j §§ eller 40 §.

Beslutanderätten enligt 1 mom. får inte delegeras i ärenden som avses i 7 §, 10 § 3 mom., 11-14 §, 18 b, 18 c eller 18 j §§.

18 §

Handläggningen av ärenden

En ledamot i sametinget och i ett organ som det tillsatt är jävig att delta i beslutsfattande som rör honom personligen eller en nära släkting som avses i 10 § 2 mom. förvaltningsförfarandelagen (598/82) eller en person som enligt nämnda moment kan likställas med nära släkting.

En ledamot i sametinget och i ett organ som det tillsatt är jävig att delta i beslutsfattande som rör honom personligen eller en nära släkting som avses i 10 § 2 mom. lagen om förvaltningsförfarande eller en person som enligt nämnda moment kan likställas med nära släkting.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

18 b §

Räkenskapsperiod och bokslut

 Bokslutet skall föreläggas sametinget för fastställelse före utgången av maj månad respektive år.

 Bokslutet skall föreläggas sametinget för fastställelse före utgången av *juni* månad respektive år.

20 §

Valkrets och valnämnd

 Valet anordnas av den valnämnd som avses i 14 § *enligt denna lag och ett valreglemente*.

 Valet anordnas av den valnämnd som avses i 14 §.

21 §

Rösträtt

Rösträtt vid val till sametinget har varje same oberoende av boningsort, om han före valårets ingång har fyllt 18 år och är finsk medborgare eller om han som utländsk medborgare under de två år som närmast föregår valåret har haft sin hemort i Finland.

21 §

Rösträtt

Rösträtt vid val till sametinget har varje same oberoende av boningsort, om han *senast valförrättningens sista dag har fyllt 18 år och är finsk medborgare eller om han som utländsk medborgare har haft i lagen om hemkommun (201/1994) avsedd hemkommun i Finland vid den tidpunkt då begäran om upptagande i vallängden senast skall framföras*.

22 §

Valbarhet

Valbar vid valet till sameting är varje röstberättigad som har samtyckt till att vara kandidat och som inte står under förmynderskap.

22 §

Valbarhet

Valbar vid valet till sameting är varje röstberättigad som har samtyckt till att vara kandidat och som *inte är omyndig*.

22 a §

Inledande av valet

Inledandet av valet skall kungöras offentligt.

23 §

Vallängd

Valnämnden skall upprätta en vallängd över de röstberättigade på basis av vallängden för tidigare val av *delegationen för sameärenden eller sametinget* och uppgifter i befolkningsdatasystemet. I vallängden antecknas den röstberättigades namn, personsignum och adress.

Valnämnden kan på eget initiativ komplettera vallängden på basis av den befolkningsundersökning som Nordiska samerådets Finlands-sektion lät utföra 1962 eller någon annan motsvarande uppgift.

I vallängden skall på begäran tas upp en sådan i 3 § 1 mom. 2 eller 3 punkten avsedd röstberättigad same samt en sådan såsom utländsk medborgare röstberättigad same som inte är antecknad i längden.

En person som antecknats i vallängden skall avföras ur längden om han begär det eller när han avlidit.

23 §

Vallängd

Valnämnden skall upprätta en vallängd över de röstberättigade på basis av vallängden för *föregående* val och uppgifter i befolkningsdatasystemet. I vallängden antecknas den röstberättigades namn, personbezeichnung, *hemkommun och adress, om hemkommunen och adressen är kända. Hemkommunen och adressen får dock inte antecknas i vallängden, om dessa uppgifter skall hållas hemliga enligt 24 § 1 mom. 31 punkten lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.*

De röstberättigade antecknas i vallängden i alfabetisk ordning kommunvis, om inte något annat följer av 23 §.

23 a §

Upprättande av vallängd

I vallängden skall på begäran tas upp röstberättigade same som inte är antecknade i den. Den som är antecknad i längden skall avföras ur den efter anmälan om att han inte längre önskar finnas upptagen i den eller när han avlidit. Begäran och anmälan skall lämnas till valnämnden senast klockan 16 den 31 december året före valåret.

När vallängden upprättas kan valnämnden på eget initiativ beakta sådana barn till de röstberättigade i vallängden som sedan föregående val uppnått rösträttsåldern och sådana barn som senast den tidpunkt som anges i 21 § kommer att uppnå rösträttsål-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

dern. Dessa personer kan dock tas upp i vallängden först efter att de skriftligen anmält till valnämnden att de betraktar sig som samer enligt denna lag.

Valnämnden fastställer och undertecknar vallängden senast den sista februari under valåret.

23 b §

Vallängdsuppgifternas ändamålsbundenhet

Vallängden och uppgifterna i den får inte användas för andra ändamål än för förrättning av val till sametinget.

Sametingets styrelse har dock rätt att med iakttagande av 28 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet använda och lämna ut uppgifter ur vallängden för statistikföring och vetenskaplig forskning.

24 §

Meddelande på kort

Valnämnden uppgör för varje person som intagits i vallängden ett meddelande på kort ur vilket framgår de uppgifter om den röstberättigade som intagits i vallängden samt övriga uppgifter som förutsätts i valreglementet.

Valnämnden sänder ett meddelande på kort till samtliga röstberättigade i god tid innan vallängden framläggs för påseende.

25 §

Framläggande av vallängd

Valnämnden skall lägga fram vallängden

24 §

Meddelande på kort och beslut

Valnämnden uppgör för varje person som intagits i vallängden ett meddelande på kort av vilket framgår de uppgifter om den röstberättigade som intagits i vallängden, tiden då vallängden hålls framlagd, röstning vid valet samt valdagen och rätten enligt 31 a § att rösta på valdagen, om röstning på valdagen ordnas samt valnämndens adress.

Valnämnden skall i god tid innan vallängden läggs fram sända ett meddelande på kort till samtliga röstberättigade vars adress är känd.

Ett beslut av valnämnden genom vilket den avslår en begäran om upptagning i vallängden eller lämnar den utan prövning eller avslår eller lämnar utan prövning en anmälan om att bli avförd ur vallängden skall sändas till personen i fråga i god tid innan vallängden läggs fram.

25 §

Framläggande av vallängd

Valnämnden skall lägga fram vallängden

för en tid om 14 dagar på platser som närmare anges i valreglementet så att det från det tiden för framläggande löpt ut finns en tid om minst fyra månader till dess val förrättas. Om framläggande av vallängden skall kungöras offentligt.

eller uppgifterna i den med undantag av personbeteckningarna så att det från det tiden för framläggande löpt ut finns en tid om minst fem månader till dess val förrättas.

Vallängden skall vara framlagd minst tre timmar om dagen under 10 på varandra följande vardagar, dock inte helgfria lördagar.

Framläggandet av vallängden skall kungöras offentligt.

25 a §

Vallängdens offentlighet

Var och en har rätt att ta del av vallängden och handlingar i anslutning till upprättandet av den under den tid vallängden är framlagd. Vallängden och handlingar i anslutning till upprättandet av den får inte lämnas ut för kopiering eller fotografering, inte heller får kopior av dem ges ut. Den som är antecknad i vallängden har dock rätt att avgiftsfritt få ett utdrag ur de uppgifter som antecknats om honom i längden. Den som har begärt att bli upptagen i vallängden har rätt att få uppgift om handlingar i anslutning till behandlingen av ärendet i enlighet med vad som bestäms i 11 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Vallängden och sådana handlingar i anslutning till upprättandet av den som innehåller uppgifter om en persons etniska ursprung skall vara sekretessbelagda vid andra tidpunkter än den som avses i 1 mom. Sekretessplikten hindrar inte att uppgifter ur vallängden lämnas ut till den som behöver dem för att reda ut sin rösträtt.

I fråga om offentligheten hos handlingar i anslutning till upprättandet av vallängden gäller i övrigt vad som bestäms i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

26 §

Yrkande att vallängden skall rättas

Den som anser att han obehörigen har utelämnats ur *den* vallängd som nämns i 23 §

26 §

Yrkande att vallängden skall rättas

Den som anser att han obehörigen har utelämnats ur vallängden eller att en anteck-

Gällande lydelse

eller att en anteckning om honom i vallängden är felaktig kan skriftligen yrka rättelse hos valnämnden inom 14 dagar från det att tiden för framläggande löpt ut. Valnämnden skall avgöra ärendet i brådskande ordning.

Den som är missnöjd med valnämndens beslut kan inom den tid som bestäms i valreglementet föra sitt rättelseyrkande till sametingets styrelse för avgörande.

Föreslagen lydelse

ning om honom i vallängden är felaktig kan skriftligen yrka rättelse hos valnämnden inom 14 dagar från det att tiden för framläggande löpte ut. Valnämnden skall avgöra ärendet i brådskande ordning.

Den som är missnöjd med valnämndens beslut kan föra sitt rättelseyrkande till sametingets styrelse för avgörande inom 14 dagar från det han delgetts beslutet. Styrelsen skall avgöra ärendet i brådskande ordning.

Om valnämndens eller sametingets styrelses beslut innebär att personen i fråga tas upp i vallängden, skall valnämnden utan dröjsmål sända ett meddelande på kort enligt 24 § till den röstberättigade.

26 a §

Självrättelse

Om valnämnden anser att en person obehörigen har utelämnats ur vallängden eller obehörigen upptagits i den eller att en anteckning om honom i vallängden är felaktig, skall valnämnden på tjänstens vägnar införa personen i fråga i vallängden eller avföra honom ur den eller rätta den felaktiga anteckningen. Ändringarna skall göras senast två månader innan valförrättningen inleds.

När en person avförs ur vallängden skall ett skriftligt beslut om saken fattas och delges personen i fråga.

När en person införs i vallängden skall till honom utan dröjsmål sändas ett meddelande på kort enligt 24 §.

När en felaktig anteckning i vallängden rättas skall rättelsen utan dröjsmål meddelas den berörda personen, om detta inte är uppenbart onödigt.

26 b §

Besvär hos högsta förvaltningsdomstolen

Besvär över ett i 26 § avsett beslut av sametingets styrelse och ett i 26 a § avsett beslut av valnämnden får anföras av en part hos högsta förvaltningsdomstolen inom 14

dagar från den dag då parten delgetts beslutet.

I fråga om anförande av besvär gäller i övrigt vad som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Högsta domstolen skall utan dröjsmål delge den ändringssökande, sametingets styrelse och valnämnden sitt beslut. Valnämnden skall göra eventuella av beslutet föranledda ändringar i vallängden och vid behov sända ett i 24 § avsett meddelande på kort till ändringssökanden.

26 c §

Vallängdens laga kraft

Om inget yrkande på rättelse av vallängden gjorts inom utsatt tid skall valnämnden i vallängden anteckna ett intyg om att längden har vunnit laga kraft.

Om rättelse har yrkats, skall valnämnden i vallängden anteckna eventuella rättelser på grund av beslutet. Vid rättelsen skall anges vilket beslut anteckningen grundar sig på.

Innan valförrättningen inleds skall valnämnden i vallängden anteckna ett intyg om att vallängden, rättad på det sätt som anges i 2 mom., har vunnit laga kraft. Vallängden anses ha vunnit laga kraft oberoende av att ett slutgiltigt beslut om yrkandet på rättelse av vallängden inte har utfärdats eller delgetts valnämnden innan valförrättningen inleds. Den lagakraftvunna vallängden skall vid valet iaktas oförändrad.

26 d §

Röstning på grundval av domstolsbeslut

Den som innan rösträkningen inleds visar upp högsta förvaltningsdomstolens beslut om sin rösträtt för valnämnden eller på valdagen för valbestyrelsen skall ges möjlighet att få valhandlingar och rösta.

Personen i fråga är skyldig att lämna beslutet eller en bestyrkt kopia av det till valnämnden eller valbestyrelsen för anteckning i vallängden.

Gällande lydelse

27 §

Kandidatuppställning och kandidatförteckning

Närmare föreskrifter om hur en kandidat skall ställas upp vid val till sametinget och om kandidatförteckningen meddelas i valreglementet.

Föreslagen lydelse

27 §

Kandidatuppställning

En kandidat i val till sametinget kan ställas upp av minst tre röstberättigade samer genom att dessa till valnämnden lämnar in en på behörigt sätt ifylld och undertecknad kandidatansökan senast den 31 dagen innan valförrättningen inleds. I ansökan skall anges

1) kandidatens fullständiga namn och vid behov ett allmänt känt tilltalsnamn, personbeteckning, titel, yrke eller befattning med användning av högst två uttryck, samt hemkommun och adress, och

2) kandidatens skriftliga samtycke till att ställas upp som kandidat i valet till sametinget.

De som ställt upp en kandidat bildar en valmansförening, som bland sig utser ett ombud och ett vice ombud.

Varje röstberättigad får delta i uppställningen av endast en kandidat. Om någon hör till två eller flera valmansföreningar, skall valnämnden stryka hans namn ur dem alla.

Valmansföreningens ombud skall ges tillfälle att komplettera eller rätta uppgifterna i ansökan senast klockan 16 den 27 dagen innan valförrättningen inleds.

27 a §

Kandidatförteckning

Valnämnden behandlar kandidatansökningarna och upprättar en kandidatförteckning över valbara kandidater senast den 21 dagen innan valförrättningen inleds. Kandidatförteckningen skall ha en övergripande rubrik, som specificerar valet, och en förteckning över kandidaterna i nummerordning med 2 som första nummer. Kandidaternas ordningsföljd i förteckningen bestäms genom lottning utförd av valnämnden.

För varje kandidat antecknas i förteckningen nummer, namn och titel, yrke eller befattning med användning av högst två uttryck, samt hemkommun. Vid sidan av eller i

28 §

Valförrättningen

Val till sametinget förrättas *med anlitande av posten* under en period om fyra veckor som börjar på måndagen den första hela veckan i september. Valet skall kungöras offentligt *så som anges i valreglementet*.

Valnämnden skall hålla de slutliga vallängderna och kandidatförteckningarna framlagda enligt valreglementet för den tid valet pågår.

30 §

Röstning med anlitande av posten

31 §

Returnering av valhandlingarna

De i 30 § avsedda valhandlingar som sänts per post skall vara valnämnden till handa då rösträkningen påbörjas.

28 §

Valförrättningen

Val till sametinget förrättas under en period om fyra veckor som börjar på måndagen den första hela veckan i september. *Valet förrättas med anlitande av posten, men kan därutöver ordnas i form av röstning på valdagen, om valnämnden så beslutar.* Valet skall kungöras offentligt.

stället för kandidatens förnamn kan användas ett allmänt känt tilltalsnamn eller en förkortning av förnamnet. Kandidatförteckningen skall offentliggöras, sändas till valombuden och hållas framlagd under valet.

I sådana beslut av valnämnden som avses i 1 mom. får ändring inte sökas särskilt.

Valhandlingar som sänds per post skall vara valnämnden till handa innan rösträkningen inleds.

31 §

Returnering av valhandlingarna till valnämndens byrå

De röstberättigade kan personligen returnera de valhandlingar som anges i 30 § även till valnämndens verksamhetsställen under de två sista hela veckorna av valet. Röstningen har slutförts då den röstberättigade har fått ett kvitto på att valhandlingarna lämnats.

Valnämnden skall se till att valhandlingar som lämnats in på dess verksamhetsställen förvaras på ett sätt som tryggar valhemligheten och att de levereras säkert till val-

nämndens byrå i Enare innan rösträkningen inleds.

31 a §

Röstning på valdagen

Om röstning på valdagen ordnas, är söndagen den fjärde veckan av valet valdag.

Röstningen på valdagen skall förrättas samtidigt i varje kommun inom samernas hembygdsområde. I varje kommun finns ett röstningsställe.

De röstberättigade får endast rösta i den kommun inom samernas hembygdsområde som är antecknad som deras hemkommun i vallängden.

Röstningen skall ordnas så att valhemligheten bevaras.

31 b

Röstningstiden

Röstningen på valdagen börjar klockan 10 och fortgår oavbrutet till klockan 18.

Alla väljare som före klockan 18 har infunnit sig för att vänta på sin tur att rösta, har rätt att rösta.

Väntrummet skall stängas klockan 18. Närvarande väljare skall före det underrättas om stängningen.

31 c §

Valbestyrelse

Valnämnden skall i god tid före valet tillsätta en valbestyrelse för varje röstningsställe i vilken skall ingå tre medlemmar och två ersättare och där den medlem som företräder kommunen i fråga i valnämnden och medlemmens ersättare är medlem och ersättare i valnämnden.

Den medlem som företräder valnämnden i valbestyrelsen är valbestyrelsens ordförande. Valbestyrelsen utser vid behov en vice ordförande bland sina medlemmar.

Valbestyrelsen är beslutför med tre medlemmar.

31 d §

Förberedande åtgärder

Valnämnden skall se till att det på röstningsstället finns

1) sådana valbås för röstningen som säkerställer bevarandet av valhemligheten,

2) behövligt antal röstsedlar och valstämplar,

3) kandidatförteckningar, som anslås i valrummet, väntrummet och valbåset,

4) förseglingsmaterial,

5) ett bestyrkt utdrag ur vallängden till den del den gäller röstberättigade i kommunen i fråga (vallängd för röstningsområde), samt

6) en valurna.

31 e §

Biträde

På varje röstningsställe skall finnas närvarande ett av valnämnden utsett valbiträde, som på begäran av väljaren skall hjälpa honom att göra anteckningen på röstsedeln.

Den vars förmåga att göra röstningsanteckning är väsentligt nedsatt får vid införandet av anteckningen på röstsedeln assisteras av ett biträde som han själv utsett.

Ett biträde som avses i 1 eller 2 mom. skall vara någon som är röstberättigad i val till sametinget. Den som är kandidat i valet får inte fungera som valbiträde eller som biträde utsett av väljaren.

Biträdet är skyldigt att samvetsgrant följa väljarens anvisningar och hemlighålla vad han fått veta i samband med röstningen.

31 f §

Inledande av röstningen på valdagen

När röstningen på valdagen börjar skall valbestyrelsens ordförande visa de närvarande väljarna att valurnan är tom samt därefter tillsluta urnan med valnämndens sigill. Sedan valurnan vid röstningens bör-

jan på valdagen tillslutits får den inte öppnas förrän rösträkningen i valet till sametinget börjar i enlighet med 34—36 §.

31 g §

Röstning på valdagen

Väljaren skall på röstningsstället anmäla sig för valbestyrelsen som skall se till att väljaren inte får rösta förrän han har konstaterats vara röstberättigad.

Väljaren är skyldig att legitimera sig inför valbestyrelsen.

Väljaren skall på röstsedeln anteckna numret på den kandidat för vilken han avger sin röst. Anteckningen skall göras så tydligt att tvivelsmål inte kan uppstå om vilken kandidat som avses. Anteckningen skall göras i valbåset så att valhemligheten bevaras.

En väljare som gjort sin anteckning på röstsedeln skall lämna den hopvikt till en valbestyrelsen för stämpling. Därefter skall väljaren ren lägga röstsedeln i valurnan.

Valbestyrelsen antecknar i vallängden att väljaren har utövat sin rösträtt.

31 h §

Avslutande av röstningen på valdagen och valprotokollet

När röstningen på valdagen har avslutats skall valbestyrelsen se till att den förseglade valurnan och vallängden för röstningsområdet i vilken röstningsanteckningarna gjorts transporteras till valnämndens byrå i Enare på ett sätt som säkerställer valhemligheten. Valnämnden skall se till att valurnan och vallängden för röstningsområdet förvaras på ett säkert ställe till dess att rösträkningen inleds.

Valbestyrelsen skall vidare se till att ett protokoll förs över röstningen på valdagen och att däri antecknas

- 1) dagen och klockslaget då röstningen på valdagen började och förklarades avslutad,
- 2) närvarande medlemmar och ersättare i valbestyrelsen,
- 3) valbiträdena och de biträden som väl-

*jaren själv utsett samt
4) antalet väljare.*

33 §

Röstning i utlandet

Vid röstning utomlands tillämpas 30 § så som närmare bestäms i valreglementet.

34 §

Påbörjande av rösträkningen

Valnämnden skall påbörja rösträkningen klockan 18 måndagen efter valförrättningen enligt valreglementet. De ytterkuvert som inkommit efter att rösträkningen påbörjats skall öppnade lämnas obeaktade. Vid förrättningen skall protokoll föras.

35 §

Anteckning i vallängden

Rösträkningen påbörjas så att följebreven öppnas och alla de som röstat antecknas i vallängden enligt följebrevet.

En röst skall lämnas obeaktad om

1) den som röstat inte har antecknats som röstberättigad i vallängden eller om det framkommer att han avlidit,

2) följebrevet är så bristfälligt att det inte klart framgår vem som har röstat eller om

3) ytterkuvertet är öppet eller på det har gjorts anteckning om väljare eller kandidat eller annan obehörig anteckning.

Sedan samtliga röstande har antecknats i vallängden och de ytterkuvert jämte följebrev

33 §

(upphävs)

34 §

Påbörjande av rösträkningen

Valnämnden skall påbörja rösträkningen klockan 18 måndagen efter valförrättningen. De ytterkuvert som inkommit efter att rösträkningen påbörjats skall öppnade lämnas obeaktade. Vid förrättningen skall protokoll föras.

Valmansföreningens ombud eller vice ombud skall ha rätt att vara närvarande vid rösträkningen.

35 §

Anteckning i vallängden

Rösträkningen påbörjas så att följebreven öppnas och alla de som röstat i enlighet med bestämmelserna i 30 och 31 § antecknas i vallängden enligt följebrevet.

En röst skall lämnas obeaktad, om

1) den som röstat inte har antecknats som röstberättigad i vallängden eller om det framkommer att han avlidit innan valförrättningen inleddes,

2) följebrevet är så bristfälligt att det inte klart framgår vem som har röstat eller om

3) en obehörig anteckning om väljaren eller kandidaten har gjorts på ytterkuvertet.

En röst som avgetts vid en annan tidpunkt än på valdagen skall lämnas obeaktad också i det fall att anteckningarna i vallängden för röstningsområdet visar att väljaren har röstat på valdagen.

Sedan samtliga väljare har antecknats i vallängden och de ytterkuvert jämte följebrev

Gällande lydelse

brev som lämnats utan beaktande har avskilts från dem som godkänts skall de godkända valkuverten oöppnade läggas i valurnan.

36 §

Gruppering av röstsedlarna

Då samtliga godkända valkuvert finns i valurnan öppnas urnan och valkuverten.

Föreslagen lydelse

brev som lämnats utan beaktande har avskilts från dem som godkänts skall de godkända valkuverten läggas oöppnade i valurnan.

36 §

Gruppering av röstsedlarna

När samtliga godkända valkuvert finns i valurnan öppnas alla *valurnor* och valkuverten.

37 a §

Förvaring av valhandlingarna

Kandidatförteckningen, röstsedlarna och vallängden med anteckningar om vilka som röstat och annat material som använts vid valet skall förvaras på det sätt som bestäms särskilt.

40 §

Yrkande på rättelse av valresultatet

En röstberättigad som anser att valnämndens beslut om fastställande av valresultatet eller en åtgärd i samband med detta står i strid med denna lag eller valreglementet får hos sametinget framställa ett rättelseyrkande inom 14 dagar från att valnämnden har fastställt valresultatet.

Sametinget skall behandla rättelseyrkandet i brådskande ordning och senast före utgången av valåret.

Om ett beslut eller en åtgärd av valnämnden som nämns i 1 mom. har stått i strid med denna lag *eller valreglementet* och det-

40 §

Yrkande på rättelse av och besvär över valresultatet

En röstberättigad som anser att valnämndens beslut om fastställande av valresultatet eller någon annan åtgärd i samband med valförrättningen står i strid med denna lag får framställa ett rättelseyrkande hos *sametingets styrelse* inom 14 dagar från det att valnämnden fastställde valresultatet.

Sametingets styrelse skall behandla rättelseyrkandet i brådskande ordning och senast före utgången av valåret.

I ett beslut av sametingets styrelse får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen inom 14 dagar från det att styrelsens beslut har delgetts den berörda personen. Vid ändringssökande iakttas i övrigt vad som bestäms i förvaltningsprocesslagen.

Om ett beslut eller en åtgärd av valnämnden som nämns i 1 mom. har stridit mot denna lag och detta har inverkat på valresul-

ta har inverkat på valresultatet skall valresultatet rättas. Statsrådet skall i så fall vid behov förordna ledamöterna och ersättarna i sametinget på basis av det rättade valresultatet.

tatet, skall valresultatet rättas och statsrådet vid behov förordna ledamöterna och ersättarna i sametinget på basis av det rättade valresultatet.

Om valresultatet inte kan rättas skall nyval utlysas.

40 a §

Nyval på grund av besvär

Samma valnämnd som ombesörjde det upphävda valet skall om möjligt ombesörja nyvalet. Vid nyvalet används samma laga-kraftvunna vallängd och kandidatförteckning som vid det upphävda valet, om inte sametingets styrelse eller högsta förvaltningsdomstolen föreskriver något annat. Vid förrättningen av nyvalet gäller i övrigt i tillämpliga delar vad som bestäms om det egentliga valet.

Nyvalet förrättas under den kalendermånad som börjar två hela kalendermånader efter det i 1 mom. nämnda beslutet har utfärdats. Valförrättningen inleds genom att de valhandlingar som nämns i 29 § sänds till de röstberättigade.

40 b §

Behörighet för sametingets ledamöter och organ som tillsatts av sametinget

De ledamöter och ersättare i sametinget som blivit valda i det upphävda valet kvarstår i sina uppgifter tills resultatet av nyvalet har fastställts och statsrådet på basis av resultatet förordnat ledamöterna i sametinget till sina uppgifter. Vad som ovan bestäms gäller även medlemmarna i organ som tillsatts av sametinget.

40 c §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av justitieministeriet kan närmare bestämmelser utfärdas om

1) kungörelser i samband med valet,

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

- 2) ansökningar om upptagande i vallängden och avförande ur vallängden samt utredningar som skall medfölja ansökan,
- 3) framläggning av vallängden,
- 4) publicering och framläggning av kandidatförteckningen,
- 5) röstsedlarna samt
- 6) förvaringen av valhandlingar.

43 §

Närmare stadganden och bestämmelser

Närmare bestämmelser om valet till sameting utfärdas i valreglementet och om sametingets verksamhet i arbetsordningen för sametinget. Valreglementet fastställs av justitieministeriet och arbetsordningen av sametinget.

(upphävs)

Denna lag träder i kraft den 200.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.
